

09106 ARC 209 000
NIELS BOMHOLT JENSEN
LANGEMARKEN 3
ULBØLLE
5762 VESTER SKERNI 5762 0 2/ 1 1

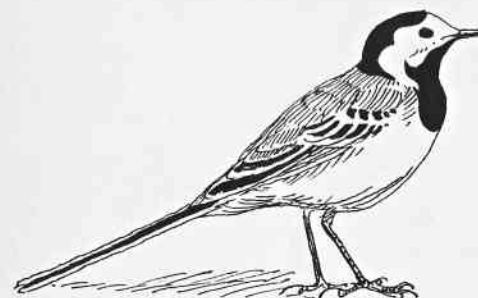
ISSN 0908-858X
Postbesørget blad

Dansk Ornitologisk Forening

Foreningen for fuglebeskyttelse

HAVREVIMPEN DOF- FYN

11. ÅRGANG NR. 3, OKT 2003

Sibirisk Sortstrubet Bynkefugl
Andeopdræt i SædballeFredmose
Fugleovervågningsprojekt
Duehøg Rød Glente Slørugle SU
Fuglelivet i haven Børn og fugle
Tårnfalkekasser Jagt ved Flyndernæs
Fugleværnsfondens historie

HAVREVIMPEN

Udgives af Dansk Ornitologisk Forenings lokalafdeling for Fyns Amt

ISSN 0908-858X

Tryk: Micro-Forma Oplag: 650

Redaktion:

Søren Gjaldbæk - Jacob Sterup Andersen - Tim H. Hansen - Michael Mosebo Jensen

Redaktør:

Søren Gjaldbæk, Carsten Hauchs Vænge 4, 5230 Odense M, tlf. 66 13 78 56

e-mail: soeren.gjaldbæk@mail.dk

Udsendelse af Havrevimpen (abonnement, adresseændringer):

Michael Mosebo Jensen, Sønder Alle 87, Strib, 5500 Middelfart, tlf 26 82 07 29

e-mail: mmj@doffyn.dk

Hjemmeside: www.doffyn.dk

Indsendelse af observationer:

Via Hjemmesiden, kun for folk, som er tilmeldt som brugere.

e-mail: : obs@doffyn.dk

pr. telefon til én fra Administrationsgruppen, DOF-Fyn Web:

Bent Staugård Nielsen	62 62 30 62
Erhardt Ecklon	62 21 99 16
Jacob Sterup Andersen	62 29 26 29 / 25 56 74 17
Michael Mosebo Jensen	26 82 07 29
Hans Rytter	62 27 20 26 / 23 34 86 36

Webmaster:

Hans Rytter, Nyborgvej 88, Trunderup, 5772 Kværndrup, tlf. 62 27 20 26 / 23 34 86 36

Kontaktadresse, bestyrelsen:

Flemming Byskov, Sdr. Højrupvejen 128 C, Havndrup, 5750 Ringe, tlf. 65 98 22 18

Indhold:

Fugleovervågningsprojekt	3	Duehøg	30
Sædballe Fredmose	6	Rød Glente	31
Børn og fugle	10	Tårnfalkekasser	32
Fuglelivet i haven	15	Fra Felten	34
De Fynske Slørugler	18	Jagt ved Flyndernæs	38
En sjælden fugl	22	Fugleværnsfondens historie	40
Sibirisk Sortstrubet Bynkefugl	27	Turrapporter, møder, små pip	48

Tegninger: Ole Runge. Forsidetegning: Ole Runge.

Fotos: Biofoto/Erik Thomsen, Henrik Kalckar Hansen, Kurt Kristensen, Kjeld Meiling, Erhardt Ecklon, Michael Mosebo Jensen, Allan Kjær Villadsen.

Copyright: DOF-Fyn. Udgivelsen må kun citeres med tydelig kildeangivelse

Fra redaktionen

Her hvor efterårstrækket er ved at ebbe ud er årets tredje nummer af Havrevimpen klar.

Året har været præget af stor feltornitologisk aktivitet, som det kan ses af et rekordstort antal indberetninger til vores hjemmeside. Det er en stor opmuntning for de folk, der arbejder med den, at se hvor stor interesse, der er for, hvad der rører sig lokalt. Den besøges dagligt af mange, som vil orientere sig om dagens observationer og læse nyheder i øvrigt. Der er ingen tvivl om, at hjemmesiden er et meget vigtigt samlingspunkt omkring det lokale arbejde, der ikke tidligere har haft så bred opbakning. Det lover godt for de kommende års arbejde. Stor tak til webmasteren. På ét punkt har vi stadig meget at indhente, det er omkring ungdomsarbejdet – vi har i DOF FYN kun én aktiv junior, en saldo, som gerne skulle forbedres, måske ungdomsudvalget kan blive inspireret af artiklen "Om at have sans for samlinger" i dette nummer. Det er nødvendigt for kontinuiteten, at der kommer nye og yngre folk med i arbejdet, gode råd modtages gerne!

Til slut skal der bringes en stor tak til de mange, der har leveret stof til bladet.

Fugleovervågningsprojekter søger tællere!

Af Kurt Due Johansen og Henrik Kingo Andersen

DOF ønsker nu at forbedre og styrke overvågningen af Danmarks fugle samt deres vigtigste lokaliteter og levesteder, og dette kan kun lade sig gøre, hvis endnu flere medlemmer deltager i projekterne. Der er tale om 3 projekter som bliver støttet af Aage V. Jensens Fonde med et stort millionbeløb: **IBA-caretaker-projektet** - overvågning af Danmarks vigtigste fuglelokaliteter (**Important Bird Areas**), **Punkttællingsprojektet** - overvågning af Danmarks almindelige ynglefugle, **DATSY-projektet** - overvågning af Danmarks truede og sjældne ynglefugle.

IBA-caretaker-projektet

I DOF's fugleovervågning arbejdes for beskyttelse af arter, lokaliteter og levesteder. Siden 1960'erne har DOF jævnlige kortlagt fuglelokaliteter bl.a.

med henblik på at styrke foreningens og myndighedernes beskyttelsesarbejde. Dette arbejde har spillet en væsentlig rolle for prioriteringen af fredningsområder over hele landet og

har bl.a. resulteret i publikationen "Fuglenes Danmark". Med IBA-caretaker-projektet ønskes en fortsættelse og forbedring af denne overvågning.

For at kunne koncentrere kræfterne om de vigtigste fuglelokaliteter er overvågning og klassificering af disse prioriteret i IBA-caretaker-projektet. Projektet starter i august 2003 og løber over en 5-årig periode frem til juli 2008.

Internationale IBA's er områder, der regelmæssigt er levested for mere end 1% af en fuglearts internationale population, eller som på grundlag af andre fastsatte kriterier vurderes at være af international betydning for en eller flere arter af fugle. I Danmark er der foreløbigt udpeget 127 internationale vigtige fuglelokaliteter. I Danmark har IBA-begrebet bl.a. været benyttet i udpegningen af EU's fuglebeskyttelsesområder. Her har udpegningsgrundlaget f.eks. været re-

gelmæssig forekomst af visse fuglearter i områderne. Såvel ynglefugle som rastefugle kan udgøre et udpegningsgrundlag.

IBA-caretaker-projektets ultimative mål er, gennem et øget engagement, en øget viden og formidling, at skabe opmærksomhed omkring Danmarks betydning for fuglelivet samt at motivere, såvel myndigheder som befolkningen, til at arbejde for bevarelse af danske fuglelokaliteter og dermed væsentlige dele af Danmarks natur. Det mere konkrete mål med projektet er en intensiv overvågning og formidling af de 200 vigtigste danske fuglelokaliteter.

Som lokalitets-caretaker får man mulighed for at dygtiggøre sig indenfor formidling, IT (hjemmeside), videnskab, naturbeskyttelse m.m., men måske vigtigst af alt, bliver man en del af et fagligt og socialt netværk af engagerede og aktive ornitologer.

De fynske IBA's er (foreløbigt):

- * Lillebælt
- * Det Sydfynske Øhav
- * Marstal Bugt og Langelands SV-kyst
- * Vresen og havet mellem Fyn og Langeland
- * Brændegårdssøen, Nørresø og skove nær Brahetrolleborg.
- * Odense Fjord
- * Nærrå Strand og Æbeløområdet
- * Romsø og Hindsholmhalvøen
- * Arreskov Sø

Punkttællingsprojektet

DOF's punkttællinger har siden 1976 været den røde tråd i dansk fugleovervågning. Gennem 27 år har tællingerne leveret data til den offentlige naturforvaltning - og skyts til DOF's fredningspolitiske arbejde. Samtidig har data fra tællingerne været benyttet til forskellige forskningsaktiviteter. Resultater fra punkttællingsprogrammet anvendes igen og igen, når det politisk/administrative system (eller DMU) fremlægger data, der viser "hvordan naturen har det". Punkttællingsprogrammet spiller sammen med de øvrige projekter ved at dække nogle af de arter, der ikke "fanges" i lokalitetsovervågningen og ved, at det kan levere en vigtig "national reference", der gør det muligt at se, hvordan fuglebestandene klarer sig på de enkelte lokaliteter sammenlignet med landet som helhed.

Gennem tiderne har programmet vist fremragende resultater, og derfor vil DOF gerne sikre en fortsættelse og - ikke mindst - en videreudvikling af programmet. Situationen er nemlig den, at vi ganske vist står med en enestående lang tidsserie, men det står samtidig klart, at det eksisterende program med hensyn til design, analyser og dataindsamling ikke længere er tidssvarende. Programmet skal først og fremmest tilrettelægges, så det er mere repræsentativt med hensyn til geografi og naturtyper. Det kan ske ved at udlægge optællingsruterne efter et standardiseret mønster, hvor det i dag er optællerne selv, der vælger placeringen af deres rute.

Videreudviklingen af programmet vil indebære at det bedre kan samle fuglearter op, som DOF's Videnskabelige Udvalg har påpeget, at DOF's nuværende fugleovervågning ikke dækker i tilstrækkeligt omfang. Det gælder f.eks. en række nataktive arter som bl.a. Engsnarre, Vagtel og Skovsnepe samt et antal mere spredt forekommende ynglefugle.

Der skal endvidere ske en langt bedre og mere markant formidling af resultaterne. Her skal ikke mindst mulighederne for elektronisk formidling via DOF's hjemmeside udnyttes bedre. Desuden skal resultaterne synliggøres ved årligt at udvælge temaarter, der præsenteres for pressen sammen med populært formulerede tekster og medievenlige grafiske præsentationer.

Projektets varighed er den samme som for IBA-caretaker-projektet, fra august 2003 til juli 2008.

Informationsmøde

Kom og deltag i det interessante *informationsmøde onsdag den 12. november 2003 kl. 19.30* i musiklokalet på Risingskolen.

Her vil der blive en meget grundig gennemgang af projekterne af de nationale koordinatører Henning Heldbjerg og Thomas Vikstrøm, den lokale koordinator for IBA-caretaker-projektet Kurt Due Johansen og Punkttællingskoordinator Henrik Kingo Andersen vil også være til stede. Efterfølgende vil det selvfølgelig være oplagt at melde sig til ét eller forhåbentlig begge projekter.

Andeopdræt i Sædballe fredmose

Af Lars Bonne Rasmussen

Lars, der er biolog, har fulgt nedenstående sag. Den er et eksempel på, at forskellige interesser omkring udnyttelse af naturen kan komme på kollisionskurs. Vi følger op på sagen i næste nummer.

Fuld af forventning om nogle fine fugleoplevelser, besøgte jeg Sædballe fredmose mandag den 16. juni 2003. Jeg kender mosen som en af de rigtig fine fuglelokaliteter på det sydlige Langeland, og netop i juni måned kan "alt ske".

Stor var min undren, da jeg kom ind i området. Jeg kunne ret hurtigt konstatere, at det myldrede med ænder i mosen. Det viste sig hurtigt, at det drejede sig om hundredevis af fugle, og at der var anbragt et ståltrådshegn rundt om det vestlige område med åbent vand, vel til beskyttelse af fuglene mod f.eks. ræve, og vel ikke mindst for at holde dem i området. Fra kanten af mosen var der anbragt et antal finérplader ud gennem bevoksningen til en flydende platform, hvorfra ænderne kunne fodres. Lidt senere kunne jeg konstatere, at der også i den østlige del af mosen var udsat ænder.

Og hvordan er det så lige reglerne er for udsætning af ænder? Jeg kunne dem i hvert fald ikke i hovedet, men ved hjemkomsten skrev jeg en mail til Fyns Statsskovvæsen og fortalte hvad jeg havde set.

Et hurtigt svar fortalte, at reglerne giver ret til udsætning af én and pr. 50m² vandflade, og at det er Fyns

Amt som administrerer naturbeskyttelsesloven, som sagen hører ind under.

Jeg kontaktede så amtet, som siden har behandlet sagen. Det skal bemærkes, at sagen også er meldt til amtet af Ole Goldschmidt (*lokal ornitolog/red.*) i brev af 28. juni 2003.

Den 29. juli 2003 var der besigtigelse på lokaliteten af amtets Natur- og Vandmiljøafdeling ved Leif Bisshchop-Larsen, forpagter Niels Ahlefeldt-Lauervig (ejer er Ulrik Ahlefeldt-Lauervig), skytte Ole Boyesen og vildtkonsulent Lars Erlandsen Brun fra Fyns Statsskovsdistrikt. Her kunne det konstateres, at der i begge områder var hegn, etableret adgangsforskel for fodring, samt at der var udsat 500 ællinger i den vestlige og 1500 ællinger i den østlige del af mosen. Tallene oplystes af skytten.

Mosens frie vandflade er tilsyneladende svær at bestemme. Den varierer selvfølgelig gennem sæsonen, og målinger via luftfotos viser, at vandfladen er på omkring 9 ha. Da der kræves en vandflade på 10 ha til det udsatte antal ællinger, vurderes det at være i overkanten af det tilladelige, men at en overskridelse på 10% ikke betinger anmeldelse for overtrædelse af bekendtgørelsen.

Tilbage er så udsætningens betydning for mosen som naturområde. Amtet udsender den 6. august **påbud om øjeblikkelig standsnings af fodring af ænder i Fredmosen**, med begrundelsen hentet fra overfredningsnævnets kendelse af 30. december 1983. Hovedformålet med fredningen er, "at området skal henligge i dets nuværende tilstand og således at den karakteristiske flora og fauna ikke ændres". Området er også omfattet af Naturbeskyttelsesloven som mose og sø, hvorefter tilstanden ikke må ændres. Sammen med påbudet følger en længere redegørelse for mosens natur, og betydningen af tilførslen af de ikke ubetydelige mængder af næringsstoffer til en i forvejen næringsfattig mose.

Det drejer sig om de stoffer som tilføres med foderet og som efter omsætning bliver til de to vigtigste næringsstoffer for planter: nitrat og fosfat. Fyns amt har beregnet, at hvis der foretages fodring i tre måneder af de 1500 ænder i den østlige sø alene, svarer det til en tilførsel på 32 kg fosfor og 203 kg kvælstof, eller svarende til tilførsel af urensset spillevand fra, for fosfors vedkommende fra 32 personer, for kvælstofs vedkommende 46 personer i et helt år.

De planter som specielt nævnes fra mosen er – ud over bestande af orkiddeer i kanten af mosen – almindelig blærerod og hvas avneknippe. For blærerods vedkommende er det en kødædende undervandsplante, og Fredmosen antages at have huset

Fyns amts største bestand af denne. Næringsstofferne betyder en opformering af specielt alger i de øverste vandlag. Disse skygger for bundplanterne, så de forsvinder. Hvas avneknippe er en halvgræs som i Danmark er forholdsvis sjælden, dog findes den på Langeland flere steder med gode bestande. Hvas avneknippe gror på fugtig og våd bund, og ynder kalkrige områder. Den påvirkes i Fredmosen af næringsstoffer samt af udlagte finérplader. Ved besøget blev der i søerne konstateret opmudret vand og tydelige belægninger af blågrøn alger.

Fuglelivet rummer mange sjældne og halvsjældne ynglefugle. I amtets materiale nævnes arter som Rørdrum, Rødhovedet and, Atlingand, Knarand og Skeand, og påvirkningen vurderes som negativ på de nævnte arter. Specielt nævnes, at de 5 par Rørhøge som blev konstateret med yngleadfærd i foråret, ikke kunne genfindes i juli. Mange andre arter kunne nævnes. Skægmejse er fast indslag, og der har i hvert fald tidligere kunnet findes Pungmejse (*også i år/red.*) og Savisanger. Mosen kan huse rastende Aftenfalk og mere eller mindre stationære Lærkefalk. Desværre kommer jeg ikke tilstrækkeligt ofte i Fredmosen til selv at kunne konstatere, om de nævnte arter er berørt.

Med påbudet følger også en besked om lovliggørelse af hele sagen ved enten at retablere mosen som før, eller ved at søge dispensation til at bevare udsætningen - det hele med en frist på to uger. Amtet nævner, at der

ikke kan forventes dispensation på det foreliggende grundlag.

Som reaktion på amtets brev, finder der den 8. august samtaler sted mellem dels amt og ejer, og dels amt og vildtkonsulent. Samtalerne går på det forsvarlige i at ophøre med fodringen af endnu ikke flyvefærdige ænder, som på dette tidspunkt er 12-13 uger. Flyvefærdighed opnås efter 14 uger. Samtalerne munder ud i et brev fra amtet til ejeren om at respektere det oprindelige påbud, da man regner med tilstrækkelige mængder af foder til rådighed i mosen. Foderet er overskudsfoder fra tidligere fodringer.

Den 10. august involveres jagtlejeren som er Poul Jørgen Hansen fra Silkeborg. Han svarer allerede den 11. august med et brev til Fyns amt, hvor han oplyser, at sagen er overgivet til en advokat, som vil vurdere de juridiske aspekter i sagen. Samtidig oplyses, at fordringen vil blive fortsat, med en henvisning til et ellers forventet tab i jagtudbytte samt henvisning til dyreværnsloven med påstand om frygt for sult hos ænderne.

Endelig den 12. august skriver amtet til ejeren, at der efter yderligere konsultation hos vildtkonsulenten vedrørende ændernes flyvedygtighed før 14 uger, sker en revurdering af påbudet om standsning af fodring. Således skal **al fodring være indstillet senest den 22. august 2003**. Amtet meddeler, at hvis ikke fodringen er ophørt til tiden, vil sagen blive overgivet til politiet uden yderligere varsel, samt at

lovliggørelsens frist ikke er udskudt, og således stadig er den 20. august.

Der er altså nu gået næsten en måned siden mit famøse besøg i Fredmosen, selv om amtet kun har kendt til sagen siden den 25. juli.

Her hører min beholdning af sagens akter også op, så jeg ved ikke, om der er søgt om lovliggørelse som påbudt.

Jeg kunne imidlertid i Fyns Stiftstidende den 28. august læse, at amtet dagen før havde fjernet både foder og foderplatforme fra området. Politiet var blevet bedt om at være til stede, men havde afslået. Jagtlejeren udtalte til pressen, at han opfattede aktionen som selvtægt, og at der ville ske anmeldelse af amtet til politiet. Så har politiet åbenbart to sager (til) at tage sig af.

Jeg har skånet læserne for henvisninger til en lang række love, bekendtgørelser og paragraffer, som selvfølgelig fremgår af den rigelige korrespondance parterne imellem. Jeg har beskrevet forløbet for at vise, hvordan indsigelser og protester kan forlænge et sagsforløb, i dette tilfælde altså helt frem til den 27. august, hvor andejagten jo som bekendt starter den 1. september. Jeg har konstateret hvor store interessekonflikter der findes med hensyn til forvaltning af vores natur, og mest af alt har jeg lyst til i fremtiden at besøge Sædballe fredmose, med forventning om at opleve et stykke enestående dansk natur med et specielt og alsidigt plante- og dyreliv; - ikke mindst fugle.

Rørdrum, en af mosens ynglefugle. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Om at have sans for samlinger

Tekst og foto: Henrik Kalckar Hansen

DOF har i almindelighed – og DOF Fyn i særdeleshed – svært ved at få vore yngre medborgere til at interesse sig for ornitologien. Tidligere afholdt DOF Fyn efterårslejr i Gulstav for juniorerne, en ide, som man droppede, da der kun var lederne som tilmeldte. Henrik har gode erfaringer med at få engageret de unge i forbindelse med hans job som biologilærer på Odense Friskole. Vi håber på, at hans arbejde vil kaste nogle ny – og unge – medlemmer af sig.

Børn og fugleoplevelser er to ting, der bør nydes hver for sig. Faktisk kan tilstedeværelsen af børn være direkte ødelæggende for en god fugleoplevelse.

Børn vil hellere kaste sten efter fuglene. De plager for at komme videre midt i det, vi står og fortæller. Fugle er sky, og vil sjældent opholde sig frivilligt ret længe på steder hvor der er børn i nærheden!

Men når jeg alligevel synes, det er værd at tage kampen op mod computerspil, videofilm og svømmestævner, så er historien vel den, at sagen om fuglene og naturen har en personlig værdi for os. Vi har øjeblikke og indre billeder af det helt rigtige sekund på den helt rigtige lokalitet. Oplevelser og glæder vi gerne vil åbne børnenes øjne for.

Men børnene er også den kommende generation af danskere, der skal være med til at forvalte naturværdierne i fremtiden.

Derfor vil jeg beskrive nogle af de erfaringer, jeg har fået i arbejdet med børn og fugle. Oplevelser jeg har fået som fugleinteresseret lærer i biologi,

friluftsliv samt natur og teknik og tidligere som leder i DN's naturklubber.

En luksusobser!

Børn er jægere!

Inden vi skal på fugletur over vi os! I gymnastiksalens ene ende er der sat udstoppede fugle op, arter vi har chancen for at møde på turen. I den anden ende står eleverne med kikkerter og fuglebøger. For at gøre det lidt mere realistisk, foregår øvelsen på tid.

Når vi feks. skal en tur på Viggelsø, så har jeg udvalgt 4 fuglearter eleverne skal finde. Nogle er nemme at kende og talrige (Gravand og Fiskehejre), andre er lidt sværere og mindre talrige (Svartbag og Tårnfalk). Til hver af de 4 arter knytter jeg en fortælling om udseende og kendetegn, levevis og andre særpræg. Når fuglene er fundet skynder gruppen sig hen til mig – opgaven er løst!

Det kan også virke meget ansporende, hvis fuglearterne på Fynshoved giver point: 5 point for Rødrygget Tornskade, 4 for Gul Vipstjert, 3 for Tornirisk, 2 for Musvåge, 1 for Gulspruv!

Andre gange er vi ude og "jage et hit". Når vi lister os frem mod fisketrappen i Munkemose for at se Vandstær eller Bjergvipstjert er alle helt oppe på mærkerne. I den situation kan nerverne spille ind og forvandler hurtigt en Solsort til alt muligt andet.

En af de mest mindeværdige oplevelser af denne art, havde jeg med en gruppe børn en efterårsferieovre i Vejlerne. Vi jagtede Traner igennem flere dage!! De forskellige observationssteder blev besøgt på mange forskellige tidspunkter. Endelig en morgen hvor vi endnu engang havde væ

Ungt menneske med en "gættefugl".

ret meget tidligt oppe, kunne vi læse i fugletårnets observationsdagbog at 56 traner var set ved solnedgangstid foregående aften. Det var endnu mørkt, men spændingen steg mærkbart, og ganske langsomt dukkede silhetterne af de fouragerende traner frem af morgenmørket. Vi skiftedes pænt til at kigge i skopet og så om bag i køen. En times tid kunne vi nyde synet, så lettede fuglene med vidtlydende kald og store armbevægelser. Yes det lykkedes!

Den håndfaste bevisførelse for succes i vores projekt (jagten der lykkedes), er indrapporteringen af observationen til DOF-Fyns hjemmeside.

Nu er hittet i hus, så er der ofte ro og interesse til fordybelsen. Vi låner bøger om Svartbagen og tegner den, mens den sluger en fugleunge. Måske taler vi om, hvorfor en Vandstær ved besked om en fisketrappe, som menneskene har lavet hundredvis af kilometer fra dens yngleområde?

Jagten på den sjældne fugl handler aller mest om det, vi voksne giver udtryk for. De fleste af børnene har jo ikke forudsætninger for at vide om en bjergvipstjert er mere sjælden end en svane. Derfor er det vores smittende begejstring og evnen til at udtrykke den, der skal ansprende jagten.

Jagt på og samling af fuglestemmer

Mange børn har en god musikalsk hukommelse, og ofte en hørelse der er noget bedre end voksnes. Vi øver os på stemmerne, inden vi går ud. Der laves sjove lyd gengivelser med tosseord for at huske fuglesangene fra hinanden.

Næste opgave for børnene er at lusse rundt med en paraply og båndoptager. Når vi på denne måde bruger paraplyen som parabol, er det muligt at lave optagelser på bånd, som vi senere bruger til identifikation og ikke mindst dokumentation.

Til sidst er børnene blevet så skrappe, at vi tager ud til f.eks. Ådalen i Skt. Klemens for at "jage/bånde" nattegale eller en sivsanger. Senere kan de fungere som guider for deres forældre en tidlig søndag morgen.

Børn er samlere

Når jeg er sammen med de mindre børn, laver vi altid fjersamlinger som vi sætter ind i mapper. Fjerene sættes flot op med tape. Fuglens art noteres, findested, dato, pluk/dødfunden, fjertypers karakteristika og placering (hale-, underhale-, armsving-, håndsvingfjer osv.) gennemgås og noteres.

Fjerene finder vi enkeltvis på vores ture i mosen eller skoven. Når vi

Man har noget i kikkerten.

sommetider har skudte eller dødfundne fugle, bliver alle de forskellige fjer plukket forsigtigt og fordelt retfærdigt.

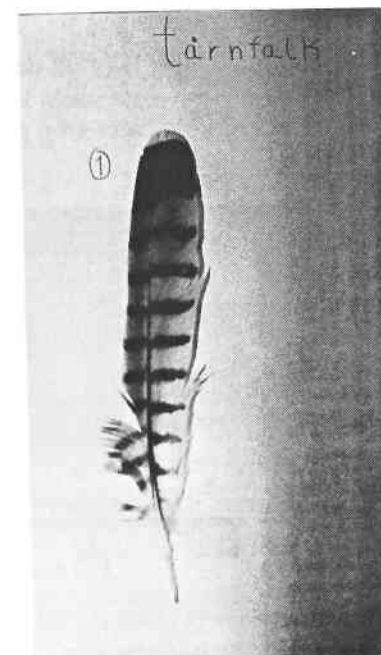
Børnene kan få til opgave at identificere pluk af for dem ukendte fugle. Dertil bruger de deres fjersamlinger samt fjeridentifikationsguide*.

Udover at glæde sig over fjerenes værdi som samlereobjekter, er det vigtigt at vi voksne hjælper med at koble historierne på. Hvem har mon spist vandriksen? Er svanen død af sult osv.

Andre gange taler vi om ugler, skarver eller spætters specialbyggede fjer.

Da fjerene efterhånden betyder meget for børnene, tager nogle familier på tur til Tøndermarsken eller Monnet, og børnene vender glædestrålende tilbage til klassen med en buket regnspovefjer (dubletter til at bytte med!). I weekenden har en elev været ved stranden, hun har en stor pose blandede mågefjer med, dem skal læreren hjælpe med at identificere. Andre skyder genvej til Ømreservatet eller sportsfiskernes fluebindingshylder og køber sig til klenodierne!!

Når den døde fugl er plukket, skærer vi hovedet af den og graver det ned. Ca. et halvt år senere har vi det fineste samlingsæt at lime sammen. Kranierne pryder nu vores klenodieskab.

En fjer til samlingen.

Sans for samlinger

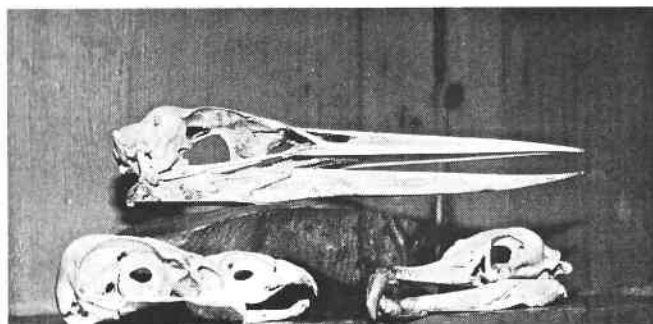
Fugle og samlinger sætter med god grund gang i noget blandede associationer hos mange ornitologer. Men det er min erfaring, at børn generelt er meget optagede af at indsamle i naturen. Vores opgave i denne sammenhæng er at inspirere og hjælpe med at systematisere, opbevare og præparere samlingerne på en hensigtsmæssig måde.

Jagten på de flotte fjer kan fungere som en indgangsvinkel i børnehøjde til fugleoplevelser i teleskophøjde. For som gamle Grundtvig skriver i "Nu skal det åbenbares" 1834:

"Man længe nok må sige, at kærlighed er blind, det bli'r dog lysets rige, hvor ret den strømmer ind, og han har aldrig levet, som klog på det er blevet,

han først ej havde kær'!

*Tracks and signs af Roy Brown, John Ferguson, Michael Lawrence, David Lee
Delvis oversættelse kan tilsendes.

Fra biologisamlingen.

Der obses fra fugleskjulet på Vigelsø.

Fuglene på matrikel 10 b. Refsvindinge

Af Kurt Kristensen

Her følger tredje afsnit om fuglelivet i Kurt Kristensens have. Artiklen dækker perioden ult. april – med. september.

Sommer

Sommeren går på hæld, og hvilken sommer! Lang, solrig og varm. For Refsvindinges vedkommende desværre også uden skygge af regn. Det har kunnet ses på pærerne, dels er de små og dels kastede Solsorte og Musvitter sig over dem, så snart de var spiselige. Dér kunne de hente lidt væde. I foråret var der rigtig gang i fuglene, der skete en masse i de sidste dage af april og i den første del af maj.

28 april var Gærdesangeren kommet og 5. maj havde vi Landsvalen på besøg, den yngler ikke her mere, men vi har daglig besøg af den.

10. maj var det første kuld Stæreunger klækket og de gamle fik gang i fodringen. Inden en uge var gået var der også unger i de to andre kasser. 28. maj ser jeg så de første Stæreunger på vingerne.

Stæren, en af ynglefuglene i Kurts have. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Hvid Vipstjert har været i gang med sin sædvanlige ubeslutsomhed hvad angår valg af redested. Som før fortalt, ynder den at ruge i lufthullerne ind til kostalden, højt under stråtaget; men da hullerne ligner hinanden og sidder med ret kort afstand, varer det temmelig længe inden det endelige valg er taget. Dog: den 4. juni hopper dens unger lystigt rundt på gårdspladsen.

Den 25. maj kom den endelig, Gulbugen! Jeg var ved at tro, at den havde svigtet mig i år, men nu sad den her altså ved siden af i sit hylde-træ. Det passer jo meget godt med det navn. En ældre jyde fortalte mig engang, at på hans egn kaldte de den før i tiden for Hyldefuglen og her i haven har den hvert år sin rede i umiddelbar nærhed af en gammel hylde, ikke lagt fra den lille havedam. I juli og august ser jeg ofte ungerne søge føde overalt i haven. Rødstjerten har svigtet totalt i år, ikke een gang har jeg set den. Den har ellers været en meget trofast gæst hvert år. Det samme gælder for Tornsangerens vedkommende, heller ikke den har vist sig i år.

I år havde Tårnfalken så heldet med sig og fik et kuld unger på vingerne. Det var ikke et stort kuld, to unger blev det til, men betydeligt bedre end sidste år, hvor hannen forsvandt, lige på det tidspunkt da han havde allermost travlt med at udføre sin faderpligt, at skaffe føde til familien. 13. juni viste ungerne sig i åbningen af redekassen og den 17. juni sad de på kassens tag. Dagen efter Sankt Hans fløj de livligt rundt over

huset og haven, satte sig på rygningsstræerne og var også nede at sidde på gårdspladsen

Nu vi snakker rovfugle:

Duehøg! Selv om jeg havde været ornitolog i lang tid var det alligevel aldrig lykkedes for mig at hilse på en duehøg, og så sjældent er den da heller ikke, den havde bare ikke krydset min vej. Men det skulle blive anderledes. For nogle år siden sad min kone og jeg en sommerdag i haven, det har vel været i august måned, freden hvilede over landskabet, kun et par duer kurrede, ellers var den eneste lyd der hørtes et par småpip fra skovspurvvene der stadig kunne finde lidt interessant fra morgenfodringen på fuglebrættet.

Min kone løftede hovedet fra den bog hun sad med: "Hvad er der i vejen med hønsene?" spurgte hun. Jeg havde haft min opmærksomhed andre steder så jeg svarede lidt fraværende: "Er der noget i vejen?"

Ja, mon ikke, et øjeblik efter var vi ikke i tvivl, hønsene var skræmt fra vid og sans. De kaglede og skreg så det kunne høres, at det gjaldt livet. I rask trav løb vi til hønsegården og dér, i hønsenetten, sad en af vore gode æglæggere, den havde hovedet ud gennem maskerne mens den med fødderne fortvivlet hagede sig fast. Den skreg for livet og det var der ikke noget at sige til, for en Duehøg havde klørerne solidt plantet i dens ryg. Høgen trak og hønen skreg, men da jeg kom løbende slap Høgen sit tag og lettet op over gården og træerne og væk. Den var flot, og den var stor, set så tæt på.

Tilbage var så at få den arme høne lirket ud af hønsenetten. Mærkværdigvis overlevede den angrebet, men samtlige høns var længe om at falde til ro, de blev lempet ind i huset og lemmerne skudt for, så de i rolige omgivelser kunne genvinde fatningen. Siden har jeg set Duehøgen adskillige gange.

Egentlig skulle man mene, at der ikke er så meget at fortælle fra en lille parcel, men giver man sig tid, er der alligevel mange iagttagelser at gøre. En Fiskehejre sopper rundt i vores beskedne lille sø for at fiske haletudser og vandkalve og en kluntet Skovspurv forsøger at fange en Kålsommerfugl.

A pro pos sommerfugle, så har vi i år haft fornøjelsen af, at se en hel del sommerfugle. Som allerede omtalt i foråret kom både Nældens Takvinge,

Dagpåfugleøje og Citronsommerfugl sidst i marts og siden kom så Aurora, Admiral, Tidsselfugl og Nældefugl foruden Gran- og Engrandøje samt stor og lille og grønåret Kålsommerfugl. Til sidst kan nævnes Stregbredpande og almindelig Blåfugl. Forskellige former for guldsmede har sværmet tæt over dammen sammen med den blå Libelle. Måske ikke noget der lige hører hjemme i ornitologien, og dog! Uden larver, pupper og orm, savnede mange af vore småfugle jo fødeemner.

Ud over de ovennævnte nævnte fugle, så har Ringduen, Solsorten, Skovspurven, Musvittem, Blåmejsen og Jernspurven også fået unger på vingerne på matr. 10 b, Refsvindinge, i år. Alt i alt en rigtig god fuglesæson her.

Sommerstemning. Foto: Kurt Kristensen.

DE FYNske SLØRUGLER

Tekst og foto: Kjeld Meiling

Sløruglen er en fugl, der er udpræget nataktiv. Den holder til i lader og udhuse, og ses kun sjældent. Keld er sammen med Per Rasmussen initiativtagere til den fynske Sløruglegruppe, hvis formål det er at kortlægge forekomsten i amtet af Slørugle og at forbedre dens levevilkår gennem opsætning af redekasser. Søren Bøgelund, der i mange år har arbejdet med ugler for DOF Fyn er med i gruppen.

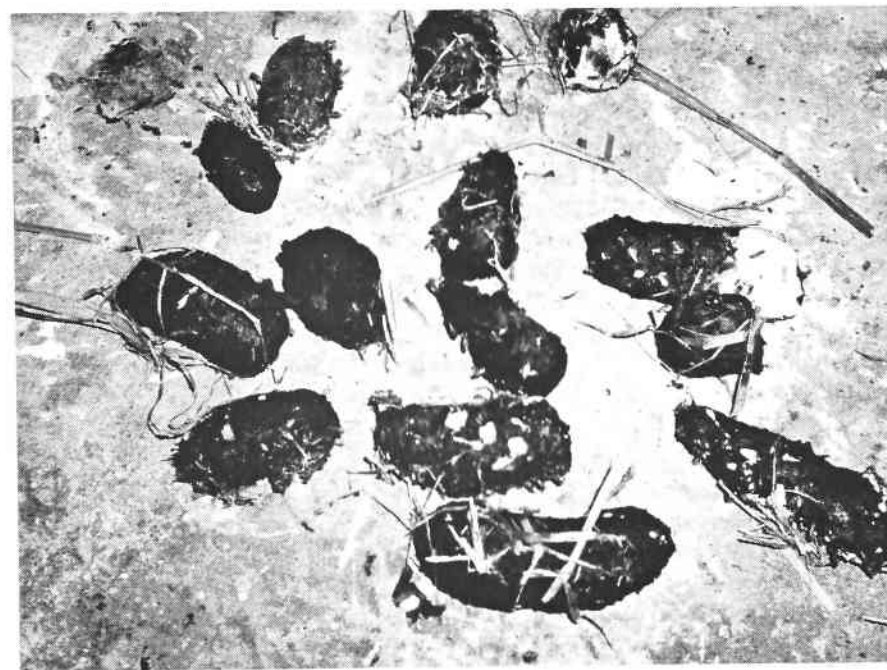
Det er juli og højsommer. Bilen bliver hjemme og cyklen bliver pakket med kikkert, tandbørste, sovepose, boremaskine, beslag og skruer. Jeg havde et par dage til at undersøge de lokaliteter, hvor jeg sidste efterår havde sat kasser op, men hvor gårdejerne ikke havde set nogen aktivitet.

Fremme ved første lokalitet står jeg med hovedet inde i laden, da en lys skygge svæver væk fra den gamle kornsilo. Flugten afslører hvad det er, rolige vingeslag og svæveflugt med v-stilling af vingerne. Min puls stiger, og jeg lister ind i laden. Ved kornsiloen ligger friske slørugle gylp. Fedt! Bagved oppe på loftet kan jeg se kassen der er monteret på hanebåndene. Der er blevet skidt på hanebåndene derned af, det tegner godt. Da jeg kigger i kassen, er der godt fyldt med gylp og et par døde mus. De må have ynglet her, selv om gårdejeren ikke havde set eller hørt dem!! Da jeg lister ned i den anden ende af loftet, kommer sløruglen frem. Den sætter sig 5 m fra mig og hvæser, krrrrr krrrrr. Den virker ikke særlig sky, mens den med sine

store, sorte øjne kigger undersøgende på mig. Det kunne være en af ungerne med den adfærd. Hovedet går roligt fra side til side på den, da jeg lister baglæns tilbage til stigen. Jeg beslutter at komme tilbage om aftenen for at se, hvad der sker. For gårdejeren er det bare i orden, han har da en ekstra seng, hvis jeg ikke lige vil videre! Resten af dagen går med at snakke med gårdejere og undersøge nye lofter.

Intens nat

Klokken bliver 22.30, inden jeg når tilbage til laden. Sulten skulle stilles med noget brød, men det bliver ikke til noget, for i det samme kom der et hvæs oppe fra det ene gavl vindue. Hvor var det fantastisk at se den i det sidste lys fra solen. Et øjeblik efter kom endnu en skrigene ugle frem i det andet vindue og fløj ud på staldtaget. I de næste intense minutter startede en af de bedste fugleoplevelser i mit liv. Tre Slørugler mere dukkede op og nu var stemningen virkelig intens. Det var tydeligt på adfærden, hvem der var unger, og hvem der var voksne. Ungfuglene hvæsedes og tiggede om mad, hver gang en af de

Et sikkert tegn på tilstedeværelse af Slørugle, dens gylp.

voksne kom med en mus. Imens de voksne var af sted, sad ungerne rundt omkring og ventede. Den ene sad blot 3m fra mig på en gammel plov og spejdede rundt i tusmørket. De fortsatte til ved 01.30 tiden, så blev der mere roligt og ungerne begyndte at flyve rundt i området. Jeg blev på gården natten over. Nu kunne jeg falde i søvn med lyden fra sløruglerne igennem det åbne vindue. En god dag og nu havde Fyn fået sit tredje par af Slørugle.

Opstart af Slørugleprojektet

Meget er sket siden DOF-FYN'S Slørugleprojekt startede august 2002. Det

Det var på en fugletur til Skagen, Per og jeg besluttede at vi gerne ville starte et DOF FYN projekt i stil med Klaus Dichmann's projekt for Sløruglerne i Sønderjyllands Amt. Per havde aldrig set en Slørugle (*en skæbne, han deler med mange/red.*) og jeg havde kun set dem i Frankrig, for år tilbage på en cykeltur til Spanien. DOF FYN var med på vores ide med samme. Vi startede med hver at lave 10 kasser. Efter gode råd fra Klaus Dichmann startede vi. Per startede på Østfyn og senere Nordfyn. Søren startede på Langeland og senere Tåsinge. Jeg startede på Sydfyn og senere Vestfyn. Fra

starten kendte vi kun til et sikkert par på Sydfyn, og vi vidste, at der var meldt om to enlige Slørugler på Østfyn.

Efterår/Vinter 2002-2003

Det var dårlige odds at starte på. Systematisk blev gårde i bestemte områder af Fyn undersøgt for finde de få Slørugler eller sporene efter dem – hvis de altså var der. Gårdejerne var meget positive overfor DOF FYN'S projekt. Den rigtige gode dialog med landbofamilierne har gjort, at der blevet åbnet op til flere lofter, lader og stalde. Et af vores mål er netop at skabe offentlig opmærksomhed om projektet for at få forbedret mulighederne for Sløruglerne på Fyn. Der blev skrevet flere gode artikler til pressen, bl.a. Steen Vinkels sidste efterår i Fyns Amts Avis, og her i foråret var der artikler i både Fyens Stiftstidende og igen i Fyns Amts Avis. Som resultat af disse fik vi kendskab til endnu et par. De havde ynglet i en gammel udluftningshætte. Vi monterede en kasse til dem på et mere sikkert sted i den anden ende af loftet. Nu havde vi 2 par og nogle enlige fugle rundt omkring, bl.a. på Nordfyn. En slørugle blev fundet død på Østfyn i det sene efterår i en grøftkant, sandsynligvis trafikdræbt. Vinteren blev hård med dag og nat temp. på -15 til -25 grader i perioder. Det var skidt for ungfuglene. Flere af de enlige fugle forsvandt i den kolde pludselig fra gårdene. Sandsynligvis er de døde af sult. I Sønderjyl-

lands Amt blev en del ungfugle fundet døde i den samme, kolde periode.

Fødegrundlag om vinteren

Af erfaringerne fra den første vinter, fik jeg en teori om, at man bør koncentrere sig om, kun at sætte kasser op på de gårde, hvor der er et godt fødegrundlag om vinteren. Kassen kan godt monteres på en gård uden dyr, hvis der er en stor gård med dyr i nærheden, som Sløruglerne kan overvinde på. Det samme bør gøre sig gældende, hvis vi f.eks. får lov til at sætte kasser op i vores kirketårne på Fyn. Med til en god ynglelokalitet hører også afgræssede områder med levende hegn, grøfter og moser, hvor der er mulighed for at fange de mange mus, der skal til et kuld unger.

Sommer 2003 – 1 nyt ynglepar

Foråret 2003 kom, og de to par vi kendte til havde overlevet og fik hver 3 unger på vingerne. Godt gået! Det nye par vi fik kendskab til sidste år, yngede i kassen, som vi havde monteret til dem. De fik et flot kuld på 5 unger, desværre døde 2 af ungerne efter at de var fløjet fra reden. De blev begge fundet i laden. Det nye par jeg beskrev først i artiklen, er startet lidt sent; men det er ikke helt unormalt. Nogle af de sønderjyske par startede lige så sent. Det er meget glædeligt, at vi har fået et nyt ynglepar på en ny lokalitet. Det nye par fik så også 3 unger på vingerne. Det er det første tegn på, at DOF-FYN'S slørugle projekt virker.

Keld på arbejde.

Frem til sommer 2004

I løbet af efteråret/vinteren vil flere gårde omkring de 3 kendte par blive besøgt. Det skal gøres for at vurdere, om der skal flere kasser op. Det gælder om at holde på ungfuglene på de gode gårde. På Fyn kan vi i år måske være heldige, at flere af de unge Slørugler fra det sønderjyske finder til Fyn. De sønderjyske Sløruglepar har i år haft en flot ungeproduktion. Antallet af levedygtige unger er pr. par i gennemsnit 4,3 unge!!

De vigtigste områder er nu afdækket. Mere end 200 gårde er undersøgt og ca.50 kasser er monteret. De 3 ynglepar er ret isolerede fra hinanden og er meget sårbare. Hvis f.eks. den ene af magerne dør, så er der langt til de enlige fugle, der kunne tage over. Dog har det ene fynske par, som har ynglet stabilt siden 1996 haft mageskift uden problemer. Næste sommer vil vi vide om flere Slørugler vil bo på Fyn, vi har i hvert fald plads til mange flere!! Det bliver spændende at følge. De fynske Sløruglers skrig måtte gerne igen kunne høres i koret af stemmer i den fynske sommernat...

Skulle nogen af Havrevimpens læsere ligge inde med oplysninger om fynske Slørugler, bedes de henvende sig til Keld Meiling, tlf. 62 26 34 84.

En sjælden fugl – og hvad så?

Af Henrik Knudsen

DOF's sjældenhedsudvalg – SU – har til opgave at registrere forekomsten af sjældne fugle i Danmark. En sjælden fugl er i denne sammenhæng en art, som er på en særlig liste, SU-listen – den ændrer sig i øvrigt med tiden, eksempelvis var Tyrkerduen et hit for 75 år siden. Observationer af arter på denne kan kun optages på officielle lister eller refereres til i artikler, hvis de er godkendt af SU. En godkendelse opnår man ved at indsende en beskrivelse af den aktuelle fugl til SU, der så godkender eller forkaster beskrivelsen. Det giver sig selv, at der er mulighed for at en fejlagtig bestemmelse bliver godkendt, og også for at en korrekt bestemt fugl bliver forkastet. Det er især sidste problemstilling, som gør, at SU i nogle sammenhænge er uglesete blandt fuglefolket – de fleste, som sender ind, mener rimeligvis, at deres fugl er korrekt bestemt! For at afmystificere SU og for at give et indtryk af, hvordan en SU-beskrivelse kunne tage sig ud, har vi fået Henrik Knudsen, tidligere medlem af SU, til at komme med et indlæg.

Når man er sammen med fuglefolk, og talen falder på en sjælden fugl, hører man ofte det samme spørgsmål igen og igen: "Er den godkendt"? Hvis den ikke er, er den for mange uinteressant, for så kan man ikke "krydse den af". Et lidt snævert og unuanceret synspunkt, da fuglen kan være god nok; men ens beskrivelse kunne ikke godkendes af SU.

Men hvordan laver man så en beskrivelse af, som SU vil godkende? Hertil findes der ikke nogen perfekt opskrift. Jeg vil i denne lille artikel prøve at give nogle ideer videre om, hvordan man kan bygge en beskrivelse op.

I Danmark har man valgt en model, hvor man "bare" skriver løs på sin PC. I lande som Tyskland og Sverige har man udarbejdet et spørgeark

for at lette arbejdet for den heldige ornitolog, som har opdaget en sjældenhed.

På mange måder er det en god ide, men på den anden side kan de mange spørgsmål virke skræmmende. Mange kan måske ikke svare på alle spørgsmål og kommer så til den konklusion, "at så kan det også være lige meget". Hvilket er rigtig ærgerligt, da man på den måde ikke får et korrekt overblik over en arts forekomst. Derfor tro jeg, at vi i Danmark skal holde fast i vores metode, den vil få flere til at gøre et forsøg.

Generelle overvejelser

Men stadigvæk kan det være svært at lave en god beskrivelse. For hvad pokker gør SU-folket tilfreds, skal man skrive, at den ligner den i fugle-

bogen side 223, eller skal man skrive af efter fuglebogen? *Det skal man absolut ikke!*

En god beskrivelse starter i notesbogen, her laver man – på stedet – så mange noter som muligt. Noter alt hvad du iagttager så som næbfacon, farvefordeling, flugt, opførsel eller lav en tegning (vær ikke flov over, at den ikke ligner), det kan være lige den, som overbeviser SU. Er du sammen med andre ornitter, så diskutér detaljerne, få dem til at lave noter, jo flere, der laver noter, jo bedre. Derfor kan det også mange gange være klogt at indsende en beskrivelse af en fugl, som man ikke selv har fundet, det kan jo være, at man lige har set det, der mangler.

Når du laver dine noter samt skriver alt ind, når du kommer hjem, synes jeg, at det er en god ide at lade være med at kigge i fuglebogen. Man kan nemt komme til at skrive om nogle detaljer, man ikke er sikker på.

Så det gælder frem for alt om at være objektiv og kritisk.

En anden ting, som gør det nemmere at lave en beskrivelse af en fugl,

er at kende navnene på de forskellige fjerpartier og kropsdele. Det er vigtigt, at man ved, hvor tertiærerne eller hvor tibiaen er (disse navne er gennemgået forrest i de fleste nyere felt-håndbøger). Hvis man kender disse ting er alt meget lettere.

Da man ikke hele tiden finder sjældne fugle, synes jeg, at det er en god ide at øve sig på almindelige fugle, så er man forberedt. Selv har jeg haft megen glæde og sjov af at prøve at beskrive f.eks. en Sjagger og herefter tjekke i fuglebogen, om min beskrivelse nu også ligner en Sjagger.

Andre vigtige ting er at sammenligne fuglen med andre arter, som den måske følges med, det kan for eksempel give en god bestemmelse af fuglens størrelse. Om man har haft erfaring med arten fra udlandet eller måske set den før i DK. Derudover beskriv vejrforholdene samt optikken, som man har benyttet.

Samlet kan man bygge SU-indberetningen op som først en lille historie, herefter kommer selve beskrivelsen, hvor man gennemgår detaljerne.

En konkret beskrivelse

Nedenstående er en SU-beskrivelse, som jeg selv har indsendt til SU og kan måske mere konkret vise, hvordan overvejelserne ovenfor tager sig ud i praksis.

AMERIKANSK PIPEAND ♂ (Anas americana) Tipperne den 10. og 17. marts 2000. Ringkøbing Amt.

Tipper sæsonen var lige startet, og vi var gået i gang med en såkaldt totaltælling. Jeg var ved at afslutte men del af tællingen med en tårntælling. Her fra tårnet opdagede jeg ca. 300-400 m ude i nordøstlig retning, at der i en mindre flok **Pibeænder** var en med rosa flanker. Jeg var ret hurtigt klar over, at det måtte være en **Amerikansk Pibeand**, jeg havde den nemlig frisk på nethinden, da jeg blot 2 dage før havde været på Fanø og se en han, som rastede der. Og der gik heller ikke mange sekunder før fuglen drejede rundt, og jeg kunne se dens hoved og herved blive helt sikker på bestemmelsen.

Efter en time blev fuglen skræmt op, da Peter "Maura" Kristensen kom gående hjem fra sin del af tællingen ude øst på. Det betød, at fuglen lettede sammen med to andre Pibeænder og forsvandt mod Værnengene.

Den 17. marts var jeg i tårnet fra morgenstunden af for at kigge efter en **Amerikansk Krikand**, som jeg havde set i går. Da den ikke kunne genfindes tjekkede jeg lidt andre ænder igen. Og jeg var så heldig at genfinde den **Amerikanske Pibeand**, som jeg havde fundet den 10. marts, dog rastede den denne gang 700-800 m ude.

Beskrivelse:

Jizz/Størrelse:

Den virkede lidt kraftigere og større bygget end Pibeand. Især nakkeregionen er større end Pibeandens. Det virker også som om den er en smule mere kraftig om brystet. Halen er også en kende længere end hos Pibeand. At fuglen er lidt større synes jeg også godt man kunne fornemme, da den fløj væk sammen med 2 Pibeænder.

Dragtbeskrivelse:

I hovedregionen er den helt anderledes farvede hvide blis noget man med det samme lægger mærke til i forhold til Pibeandens okkergule. Blissen går højt op på hovedet, dog går den ikke om i nakken, som man nogen gange kan se. Derudover har fuglen også en helt speciel ansigtstegning med en mørk maske, som går fra øjet og under øjet om i nakken. Det var ikke helt nemt at sige, hvilken farve den havde, udover at den var mørk i det. I kontrast til masken var der en lyse- re kind, som virkede mørk-prikket.

Selve brystet, ryggen og flankerne var rosafarvede, helt anderledes fra farvesammensætningen hos Pibeand. De eneste rigtige fælles træk hos de to arter er farven på gumpen, hvor begge fugle er sorte. Det hvide parti mellem den sorte gump og de rosa flanker er en lille smule større end hos Pibeand.

For første gang lykkedes det mig at se de hvide undervinger hos en Amerikansk Pibeand. Jeg må indrømme, at jeg blev noget overrasket over, hvor hvide de egentlig er i forhold til Pibeandens grålige farver. Især er armhulen meget ty-

delig hvid, men også selve båndet, der løber på en del af undervingen er tydelig hvid. Denne karakter blev set på mellem 70 og 100 meter med 58 x forstørrelse. Igen den 17. marts kunne jeg se den meget hvide armhule blitze op, da fuglen lå og maskede med vingerne. Og denne gang var den næsten 800 meter ude.

Nøgne dele:

Selve næbbet var blåt som hos Pibeand, og neglen var sort.

Optik:

Den store tårntællingskikkert med op til 115 x forstørrelse samt Zeiss håndkikkert 10 x 40.

Jeg har igennem tiden været heldig at se en del Amerikanske Pibeænder, blandt andet i Vejlerne 92, Tipperne 94, Rømø 96, Fanø 2000 samt en fugl på den tyske side af Saltvandssøen 94, og i alle tilfælde har det drejet sig om hanner. Sidstnævnte obs. har jeg aldrig sendt til det tyske SU, ellers er alle de andre godkendte fugle.

Med venlig hilsen Henrik Knudsen, Kløvervej 47, 5750 Ringe.

Ovenstående beskrivelse blev godkendt, og denne fugl kan medtages på de officielle lister. Hvert år er der beskrivelser, som ikke bliver godkendt. Nogle opfatter det som et personligt nederlag – en underkendelse af ens evner som ornitolog, eller værre endnu, som en antydning af, at man har snydt. Sådant fungerer det ikke, en forkastelse er blot en konstatering af, at man ikke har set tilstrækkeligt mange kendetegn på fuglen eller at ens beskrivelse ikke er tilstrækkelig til at sikre, at fuglen er korrekt bestemt. De, der ikke sender ind får selvfølgelig intet forkastet!! Jeg skal lige oplyse, at næsten alle medlem-

mer af SU selv har fået et "ikke godkendt" i nakken, så skulle du få forkastet en beskrivelse, er du i "godt selskab"!

Jeg håber, at denne lille artikel får flere til at lave beskrivelser, ellers får vi aldrig styr på, om sjældne arter er blevet mere almindelige eller omvendt. Et godt eksempel på, hvad manglende beskrivelser kan føre til er, hvis man kigger på en art som Steppenhøg i Fyns Amt, her har vi kun én godkendt fra 1921 på Fejø. Og i løbet af de sidste 10-11 år er der nok meldt om 10 fugle, som aldrig når SU.

Amerikansk Pibeand, han. Foto: Allan Kjær Villadsen.

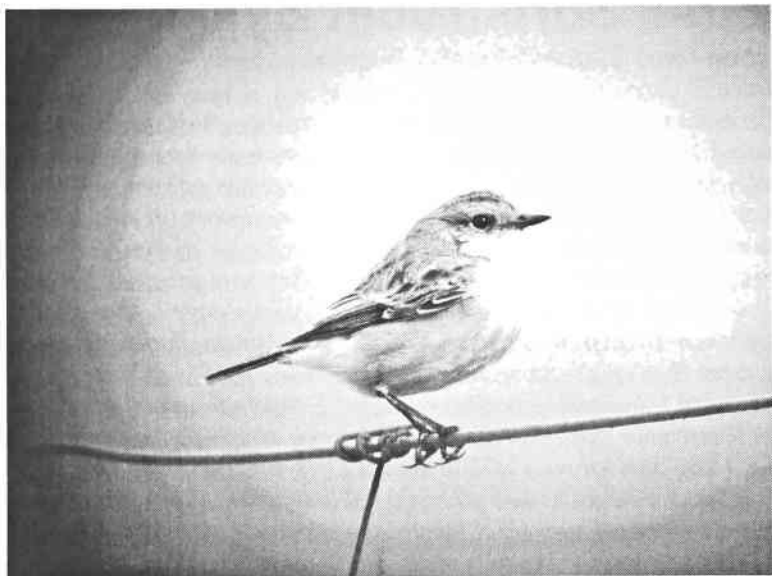
Sibirsk Sortstrubet Bynkefugl

Tekst og foto: Michael Mosebo Jensen

*I disse tider er der mange diskussioner om art/race-problematikken. F.eks. er der mange, som mener at Lysbuget, Mørkbuget og Sortbuget Knortegås, der i dag betragtes som tre racer af samme art, bør splittes op som tre selvstændige arter. Vi skal ikke her gå ind i denne diskussion, som er ret vanskelig. Vi skal minde om, at de to arter Lille Gråsirken og Nordlig Gråsirken blot har eksisteret i et par år, og der er allerede stærke kræfter, som arbejder for at ophæve deres artsstatus og vende tilbage til "de gode gamle dage", hvor de var to racer af arten Gråsirken. På det europæiske kontinent findes de to racer af Sortstrubet Bynkefugl – *Saxicola torquata rubicola* og *Saxicola torquata hibernans* – hertil kommer den sjældne trækfugl *Saxicola torquata mauri* – normalt kaldet Sortstrubet Bynkefugl (gæt selv, hvor den normalt opholder sig). Den betragtes i dag som en race af Sortstrubet Bynkefugl, men der skal ikke herske tvivl om, at den meget let kan gå hen og få artsstatus. Af den grund blev fuglen set af mange ornitologer, såvel lokale som udenlands, der ville sikre sig et "sofakryds". De vigtigste kendetegn på efterårsfugle er, at de er lysere end de "vestlige sortstrubede" – lyst sandbrune, de har hvidlig strube, hvidlig eller sandfarvet overgump, øjenbrynsstriben og lyse vingebremmer, der danner et vingebånd og et lyst vingepanel.*

Det var torsdag formiddag, og der var efterhånden indløbet 3 meddelelser om Hvidbrynet Løvs på Vestkysten. Så måtte jeg af sted – dog til "min egen" fynske vestkyst. Det kunne vel også lade sig gøre dér. 20 minutter senere landede jeg ved Husby Strand og fik bestemt den eneste phyl (her hentydes til *phylloscopus*-sangerne, de almindeligste er Løvsanger og Gransanger/red.) til en Gransanger. På en cementpæl sad imidlertid en bynkefugl. Det måtte være en Sortstrubet, selv om den var en noget lys udgave.

Jeg tog hurtigt et par billeder, inden de sorte skyer gav efter og regnen begyndte at sile ned. Samtidig blev en Engpiber aggressiv og jagede bynken af pinden. Intet at bemærke, mente jeg på det tidspunkt og skyndte mig tilbage til bilen. På vej tilbage til Strib tænkte jeg så meget over den påfaldende lyse strube, at den måtte slås op i litteraturen, da jeg kom hjem, mens de to billeder blev gransket: Markante mørke tertiærer (de inderste svingfjer, de ses "øverste på den sammenfoldede vinge/red.) med lyse-

Sibirisk Sortstrubet Bynkefugl, Husby Strand, 3. oktober 2003

brune bræmmer, horisontalt lyst vingebånd – men den var jo hverken decideret sandfarvet, så Ørkenstøpikkerassociationer kom væltende, den havde heller ikke nogen tydelig øjenbrynsstribe, nærmere en hvidlig plet lige over øjet og så havde den jo ikke haft lys overgump. Jeg havde jo selv set den flyve, om end hastigt i ly for en glubsk EngpiberDet nagede nu alligevel; men jeg havde ikke tid til at køre derned igen inden arbejde.

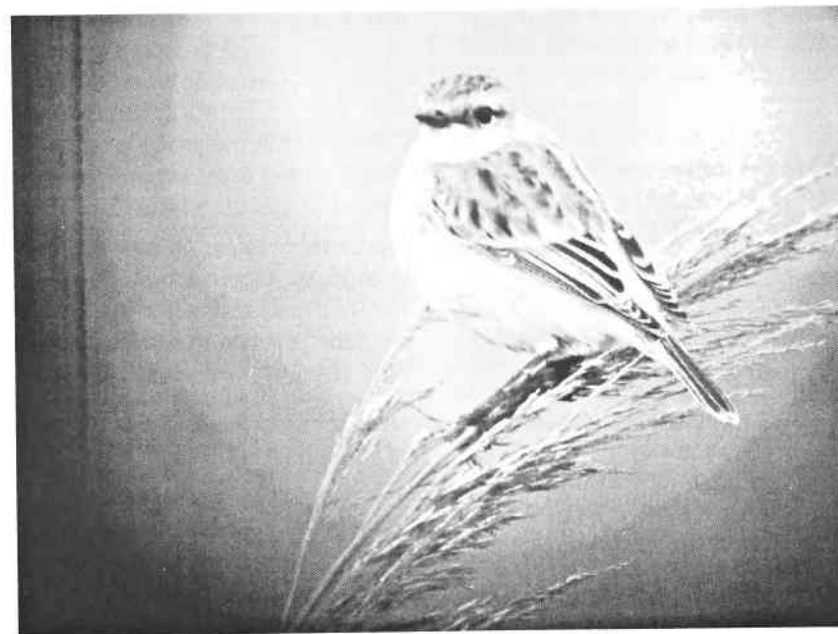
Jeg ringede til et par, der skulle have den for at udkonkurrere hinanden i ”Den Store Fynske Årsartsdyst”. Den

ene var ved at løbe tør for strøm, mens den anden var i tidsnød. Jeg nåede lige at nævne noget om en umanerlig lys strube, før han smækkede på. Her kunne der godt skæres i fortællingen; men i sandhedens tjeneste er jeg nødt til at nævne et opkald fra vedkommende, inden det fatale af slagsen kom: ”Det er en almindelig Sortstrubet Bynkefugl, og jeg kører hjem nu. Det er pisvej”. Ja, jeg citerer blot (og vedkommende ønsker sikkert anonymitet på dette sted) . Men så 5 minutter efter: ”Det er en Sibirisk, din dude!”

Dagen efter gjorde den opvisning på fornemmeste vis foran mig, så jeg slet ikke kan fatte, at sådan en diagnostisk buff-farvet overgump med ferskenteint kunne gå upåagtet hen. Den stod smukt til bryst og bug, indtil undergumpen gik over i lyst. Det ligner mest en 1k hun pga. den mørke hales lyse kanter og i øvrigt en dragt, der ikke ser specielt slidt ud. Resten kan

vel egentlig ses på billederne.

I skrivende stund er den der endnu og kan nås meget nemt ved at køre til Husby Strand lige nord for Wedellsborg, stille bilen i vandkanten og gå sydover langs diget mod skoven – ikke ret langt før den ses fouragere på næsten adræt fluesnappermanér fra pæle og hegnstråd.

Sibirisk Sortstrubet Bynkefugl, Husby Strand, 3. oktober 2003

Fuglen blev set på lokaliteten frem til den 11. oktober.

Duehøgebestanden i 2003

Af Finn Eriksen

Finn har i mange år fulgt bestandsudviklingen af Duehøg i Fyns Amt. I år har han fulgt bestanden i et 1309 kvadrat-kilometer stort område på Vestfyn.

I år var der 23 par, som havde besat territorium. Af disse var der 9 par, som ikke fik unger på vingerne. Af de resterende 14 par, som fik unger på vingerne, var der 4 par, hvor antallet

af udføjne unger ikke er kendt. De resterende 10 par fik tilsammen 25 unger på vingerne.

Ungeproduktionen hos disse 10 par var som følger:

Antal par	Antal unger
2	1
3	2
3	3
2	4

De succesfulde par fik altså i gennemsnit 2,5 udføjne unger. Det svarer nogenlunde til landsgennemsnittet.

Ser man derimod på antallet af

producerede unger pr. par, der forsøgte at yngle, ligger det på 1,5 unge pr. par, når man korrigerer for de 4 succesfulde par med ukendt ungeproduktion. Regnestykket ser således ud:

9 par med 0 unge pr. par	=	0 unger
10 par med 2,5 unger pr. par	=	25 unger
4 par med en formodet gennemsnitlig produktion af 2,5 unger pr. par	=	<u>10 unger</u>
I alt		<u>35 unger</u>

Et gennemsnit på 1,5 unge pr. par er klart under landsgennemsnittet og skyldes det store antal mislykkede yngleforsøg (39 % mod 23 % i Sydjylland og 36 % i Vendsyssel).

Det store antal mislykkede yngleforsøg i Vendsyssel har Jan Tøttrup påvist skyldes forfølgelse, og jeg er bange for, at det også er årsagen til det store antal mislykkede yngleforsøg på Fyn.

Rød Glente som ynglefugl på Fyn

Af Finn Eriksen

I 1970 og 1971 ynglede et par glenter i en skov på Krengerup gods på Vestfyn. Begge år fik parret unger på vingerne, men derefter forsvandt det.

Næste gang, glenten blev registreret som fynsk ynglefugl, var i 1986, hvor et par ved Tommerup fik en unge på vingerne. Derpå forsvandt parret fra lokaliteten.

Derefter skal vi frem til 1990, før vi har det næste sikre ynglepar. Et par slog sig ned i Dyrehave ved Arreskov. Parret fik unger, men fik dem af ukendte årsager ikke på vingerne. Parret vendte ikke tilbage til lokaliteten.

I år 2000 slog et par sig ned i en skov på Vestfyn, men fik ikke ynglet det pågældende år. Året efter var parret tilbage på lokaliteten, og denne gang lykkedes det. Der var 2 udføjne unger. Også i 2002 ynglede parret succesfuldt. Dog kom der dette år kun 1 unge på vingerne.

I år vendte parret tilbage, men af lagde kun ynglelokaliteten et kort besøg i månedsskiftet marts/april, hvorefter det forsvandt.

Til gengæld etablerede et par sig i en skov på Syd-fyn, hvor det fik 2 unger på vingerne, og på Sydøstfyn blev der en uge i august iagttaget op til 4 glenter. Desværre blev disse ikke aldersbestemt, men sandsynligvis har det drejet sig om et par med to udføjne unger.

Endvidere er der på en lokalitet på Østfyn foråret og sommeren igennem iagttaget glenter – dog uden tegn på, at de har ynglet.

Status for 2003 er altså: 1 sikkert par med udføjne unger + 1 sandsynligt par med udføjne unger + 1 muligt par. Det gør 2003 til det bedste år for Rød Glente på Fyn i 100 år.

Også i resten af landet har glenten vist fremgang i år i forhold til de to foregående år, så nu må vi krydse fingre for, at det ikke var "en enlig svale".

Skulle nogen have kendskab til andre par af Rød Glente end ovenstående, bedes de kontakte mig. Mit telefonnummer er 64 76 23 36.

Tårnfalkekasser op til fuglerige strandenge og enge en dårlig idé

Af Kurt Due Johansen

Mange privatpersoner hjælper vore med at få mulighed for at yngle ved at ophænge redekasser, et fortræffeligt initiativ. Når det gælder kasser til Tårnfalk skal man overveje placeringen, så man ikke ved at hjælpe denne kommer til at gøre skade på en række andre arter.

Tårnfalke, der bor op til fuglerige strandenge og enge præderer unger af de vadefugle, som yngler på engene. Det viser en svensk undersøgelse, som er refereret i Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift.

Opdagelsen blev gjort, da man ville ringmærke tårnfalkeungerne i en kasse nær nogle fuglerige enge i Sydsverige. Ringmærkeren fandt i tårnfalkekassen adskillige ringe, der stammede fra unger af Almindelig Ryle og Hvidbrystet Præstekrave. Disse to vadefuglearter er på kraftig retur i Nordeuropa, og svenskerne gør en stort arbejde for at beskytte dem. Derfor var det ærgerligt, at Tårnfalkene præderede vadefugleungerne.

Det er for øvrigt ingen ny opdagelse, som svenskerne gjorde – blot en bekræftelse af, hvad man vidste i forvejen. Tidligere hængte man også tårnfalkekasser op til reservatet Tipperne i Ringkøbing Fjord. Men da observatørene så at Tårnfalkene fangede unger af Stor Kobbersnepe, blev kasserne hurtigt pillet ned igen!

Det, man kan lære af de danske og svenske erfaringer, er, at man ikke skal hænge tårnfalkekasser op i nærheden af (vade)fuglerige strandenge og enge. Vadefuglene er overalt i rivende tilbagegang og må have al den beskyttelse og opmærksomhed, de kan få.

Vi skal naturligvis ikke gå ud og bekæmpe Tårnfalke, men vi skal tænke os om, når det gælder ophængning af kasser til denne lille smukke rovfugl.

Udover at vi ikke bør ophænge tårnfalkekasser i og ved fuglerige strandenge og enge, bør der heller ikke ophænges tårnfalkekasser inden for en 1-3 kilometer afstand fra fuglerige enge, idet tårnfalken naturligvis tilbagelægger en vis afstand for at fouragere.

Derimod er der en god idé i at hænge tårnfalkekasser op i det dyrkede land. Det har nemlig vist sig, at man kan få mange tårnfalke til at slå sig ned her, blot der er gode boliger.

Tårnfalken har svært ved at finde ynglepladser, her har et par slået sig ned i et hul i en fynsk kirke. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Fra Felten

Af Martin Søgaard Nielsen

Denne udgave af "Fra felten" dækker perioden 16. maj – 30. september. Hotspots er helt sikkert ynglende Biæder på Fyn samt tredobbeltfund af Sydlig Nattergal på Sydlangeland.

Fugle mærket med * skal godkendes af SU for at kunne optages på de officielle lister.

OBS!!! Husk at angiv tidspunkt, alder og køn for observationen når du indberetter. Disse oplysninger er vigtige for at kunne få overblik over gengangere.

- Periodens "hårde" observationer -

Steppehøg*

Fredmosen 25/5

Lille Skrigeørn*

Fakkemosen 21/9

Braksvale sp*

Rudkøbing 13/7

Islandsk Stor Kobbersneppe

Monnet 5/9

Damklire*

Østerøso 24/9 (5. fund i amtet)

Hvidvinget Terne

Bøjden Nor 5/7-27/8

Sydlig Nattergal*

Slambassinet 22/7

Dovnsklint 24/5

Klise Nor 25/5-8/6

Islom

20/9 1 S Sydmolen, Knudshoved (PRA,RYT,ESM,EDR).

Nordisk Lappedykker

18/9 1 1k Keldsnor (OHG, NRA).
20/9 2 Keldsnor (SØB m.fl.).

Sorthalset Lappedykker

Minimum 6 ynglepar Sundet (PDP).

Mallebuk

22/6 1 R Horseklint (RYT m.fl.). 27/8
1 V Fyns Hoved (THH).

Sule

Horseklint: 21/6 1 2k R og 3 4k+ S (SG). 22/6 2 R (Ryt m.fl.). 14/8 1 ad og 2 imm. V. 15/8 1 4k SV (THH).

16/8 **141!!!** N er klar ny amtsrekord! (MMJ m.fl.). 17/8 5 N (MRP, KHL).

Silkehejre

18/5 2 Karlsmosen (ESN). 26/5 1 Vejlen (EEE). 1-12/6 1 Snarelose Sø (JSA m.fl.). 4/6 1 Ølundgård Inddæmning.

Sølvhejre

10/7 1 Henninge Nor/Snarelose Sø (MMJ m.fl.).

Sort Stork

3/8 3 1k TF Fakkebjerg (EEE m.fl.). 4/8 4 Magleby Nor (SØB). 6-7/8 1 ad Gulstav (SØB). 7/8 1 Løkkeby Enge (OHG, NRA). 9/8 1 V Fakkebjerg (GJØ m.fl.).

Hvid Stork

6/6 2 S Gulstav (SØB). 8/6 1 R Nældemose (NN). 11/6 1 R→Ø Sibirien, Hundstrup (NBj). 23/6 1 Skovsbo, Svendborg (NN). 25/6 1 Ulkensdal, Skårupøre (NN). 14/7 1 Pæø Enge (Arne Bøgelund). 7/8 5 Hvedholm, Horne (NN). 8/8 1 S Skovsgaard (MLJ). 8/8 1 Ø Fakkebjerg (HKN m.fl.). 9/8 4 V Fakkebjerg (GJØ m.fl.). 14/8 1 Svendborgsundbroen (NN).

Skestork

16/5 1 Tryggelev Nor (GJØ). 21/5 1 ad Kalveodde, Skarø (NN). 29/5 1 Snarelose Sø (ESM m.fl.). 18-21/7 2 Helnæs Made (ETØ m.fl.).

Sangsvane

18/5 og 25/7 1 Søby Monnet (FSH, EEE) er eneste oversomrende individ.

[Indisk Gås]

4/6 2 Strynø Kalv (JEB). 30/8 1 Storeholm (THH). 31/8 1 Keldsnor (THH, OHG). 7/9 1 Dovnsklint (FLB m.fl.). 11/9 1 Tryggelev Nor (OHG). 12/9 1 SV Dovnsklint (EEE, EDA).

Rødhovedet And

28/6 1 ♂ Tåsinge Vejle (Carsten Müller). Derudover: 1 ynglepar med 4 unger, Fredmosen (SØB).

Amerikansk Skarveand

18-22/6 1 ad ♀ Tryggelev Nor (FSH m.fl.) var 1. fund på Langeland! 29/6 og 15/7 1 ♂ Keldsnor (OHG m.fl.). 2/8 1 ♂ skudt Arreskov Sø (EEH).

Sort Glente

Gulstavområdet: 3/6 1 TI, 6/6 4 TI, 7/6 1, 6/7 1, 7/8 2 SV og 12/8 1 TF

(SØB). 6/6 1 S Vognsbjerg (THH). 8/6 1 V Fodslette (MLJ). 22/7 1 S Båge (CJB). 25/7 1 OF Brobyværk (PEB).

Havørn

Det fynske ørnepar fik i år 2 unger på vingerne. Hele familien samt et par strejfer har gennem perioden givet utallige flotte opvisninger ved Brændegård Sø.

Steppehøg*

25/5 trak en 2k nord forbi Fakkebjerg, hvor den kun lod sig bestemme som heppehøg. 15 minutter senere blev den set trække nord over Fredmosen, hvor den blev bestemt til Steppehøg af NBj og LIS. Beskrivelse er indsendt til SU. 21/9 rastede en 1 k i et par timer i Fakkemosen (SØB m.fl.) – indsendes til SU.

Hedehøg

Gulstavområdet: 26/5 1 ad ♂ NØ, 30/7 1 ♂ R, 12/8 1 ad ♂ SV og 16/8 1 ad ♀ R→SV (SØB m.fl.). 12/8 1 ♀ NV Nakkebølle inddæmning (NBj).

Lille Skrigeørn*

13/7 1 imm. NØ Rudkøbing (OHG). Fundet er ikke tilsendt SU. 25/7 1 Ø Dyreborg (Dorthe og Sabine Poulsen) – beskrivelse er indsendt til SU.

Aftenfalk

25/5 1 N Fakkebjerg, senere Fredmosen (SG, THH m.fl.). 3/6 1 2k ♂ S Fakkebjerg (THH). 4/6 1 ad ♀ R Fredmosen (FIE). 6/6 1 2k ♀ S Fredmosen (THH). 7-8/6 1 ad ♂ Piledybet (HMØ). 9/6 1 ad ♂ Smørhaver, Brunshuse (RYT m.fl.). 14/6 1 ad ♂

Brændegård Sø (GJØ m.fl.). 7/9 1 1k
R→S Kelds Nor (EEE m.fl.).

Dværgfalk

21/9 17 S Dovnsklint (NRA).

Vagtel

18 fugle er hørt på 14 lokaliteter i pe-
rioden 20/5-28/7. Flest 23/7 3 Jersore
(AMY).

Plettet Rørvagtel

26-29/5 op til 2 spillende Rosilde,
Nyborg (SG m.fl.). 18/6 2 Tryggelev
Nor (OHG m.fl.). 18/6 1 Nørreballe
Nor (MMJ, SG). 27/8 1 set Tryggelev
Nor (LBL).

Engsnarre

16-28/5 op til 2 crexende Nørreballe
Nor (THH m.fl.). 26/5 1 Gulstav
(FIE). 10/6-23/7 1 Skovgaard Mølle
(SØB). 10-22/6 1 Tarup, Østfyn
(PRA). 1/7 1 Fallegård, Kværndrup
(NN). 25/8 1 Røjle, Søndebro
(SØB).

Braksvale sp.*

5/9 1 N Monnet (FIE). Blev set i
håndkikkert på ca. 500 meters afstand
i fint lys (sol, medlys), og der kunne
ikke ses kontrast mellem dæk- og
svingfjer på vingens overside. Obser-
vatøren er næsten sikker på, at det har
drejet sig om en Sortvinget Braksvale.
Uanset hvad, er det ret vildt med
Braksvale i amtet 2 år i træk!

Kærløber

18/7 1 Løkkeby Strandsø (LBL). 23-
29/7 1 ad Slambassin (SG m.fl.).
25-26/8 1 ad og 1 1k Keldsnor (RYT,
SØB, OHG). 31/8 1 1k Keldsnor
(THH, OHG).

Islandsk Stor Kobbersnepe

24/9 1 1k Østerø Sø (THH, RYT) er
blot 5. fund i amtet.

Damklire*

For 3. år i træk var der Damklire i
Bøjden Nor hele sommeren. I år set
fra 5/7-27/8 (HEA m.fl.). Fundet er
godkendt af SU.

Odinshane

28/5-1/6 1 ♀ Firtalsstrand (SG m.fl.).
23-25/8 1 1k Keldsnor (JSA m.fl.).
7/9 1 Ristinge (på havet!) (HMØ).

Almindelig Kjøve

Flere pæne observationer, alle fra
Horseklint: 24/8 10 NV (PRA m.fl.),
27/9 28 N (MRP), 28/9 12 N (MRP
m.fl.).

Storkjøve

15/8 3 V Flyvesandet (SG). 27/9 1 ad
N Horseklint (MRP).

Sorthovedet Måge

Ud over ynglepar er der kun én ob-
servation: 28/6 1 3k Rudkøbing
(OHG).

Kaspisk Måge

15/9 1 1k S Dovnsklint (THH).

Rovterne

18/6 1 Tryggelev Nor (MMJ m.fl.).
30/7 1 SV Gulstav (SØB).

Hvidvinget Terne

22/7 1 1k rastede i blot 3 minutter i
Slambassin (SG).

Turteldue

4/6 1 R→ N Gulstav Mose (THH).
3/8 1 TF Dovnsklint (EDA).

	Middelhavsmåge			Kaspisk Måge	
	1k	2k	adult	1k	2k
29/8	2			1	
30/8		1			
13/9				3	
14/9				5(1 m. ring)	
15/9				3	
16/9				1	1
20/9				1	
21/9	1		1	4(1 m. ring)	
26/9	3				
28/9			1	1(m. ring)	

Observationer af Kaspisk Måge og Middelhavsmåge, Bagenkop Havn.

Slørugle

1 par har fået 5 unger på vingerne.

Kirkeugle

6/5 1 trafikdræbt Brylle (NN).

Biæder

Denne eksotiske og vidu-
nderlige fugl valgte at yngle i amtet. 1
par fik således 2 unger på vingerne.
Derudover er der set 3 fugle: 2/7 2 S
Gulstav Mose (SØB). 6/9 1 Keldsnor
(AB).

Storpiber

26/9 1 rast i 10 min. Sønder Vornæs
(Rune Bisp Christensen).

Markpiber

19/5 1 Klise Nor (Jens Friis Nielsen).
9/9 2 S Dovnsklint (MMJ).

Sydlig Nattergal*

24/5 fandt THH en syngende Sydlig
Nattergal ved Dovns Klint. 25/5 gjorde
THH det igen da han fandt endnu
en syngende fugl ved Klise Nor. Beg-
ge blev både set, hørt og videooptaget
(incl. sang). Forskel i såvel sang som
dragtdetaljer viser at det drejer sig

med sikkerhed om 2 forskellige indi-
vider. Er indsendt til SU. Til glæde
for mange sang Klise Nor fuglen iv-
rigt frem til 8/6. 30/5 sang en fugl
desuden nedenfor Buhns Banke,
Keldsnor (JHJ).

Blåhals

2/9 1 RI Keldsnor (JHJ m.fl.).

Flodsanger

4-7/6 1 Teglværksvej, Odense (KDJ
m.fl.).

Savisanger

18/6 1 Tryggelev Nor (OHG m.fl.).
25-28/6 1 Bispeengen, Odense (THH
m.fl.). 29/6 1 Gulstav Mose (OHG
m.fl.). 25-26/7 1 Klise Nor (SØB).

Drosselrørsanger

11/5-22/6 1 Brændegård Sø (LBR
m.fl.). 4/6 1 Tryggelev Nor (TMØ).

Gulirisk

24/5 1 SV Gulstav (THH, HKN).

Laplandsværpling

27/9 1 T Keldsnor (RYT m.fl.). 28/9
1 Fyns Hoved (NBH m.fl.).

Jagt ved Flyndernæs

- reservat respekteres ikke

Af Flemming Byskov

Flyndernæs er en halvø ud til Odense Fjord nordvest for Hofmangsgave

På 3. år er det endnu ikke lykkedes DOF FYN at få fjernet 2 jagtskjul, hvorfra foreningen anser, at der drives ulovlig jagt.

Jagtskjulene står på fjordsiden af diget på strandengen Flyndernæs. Flyndernæs indgår i "Odense Fjord Vildtreservat".

Ifølge "Bekendtgørelse om Odense Fjord Vildtreservat", paragraf 2.2, omfatter Odense Fjord Vildtreservat de landarealer, som er beskrevet i bilag 1. Bilag 1 nævner strandengsarealer "som anført på kortbilaget". På kortbilaget er hele Flyndernæs-strandengen med.

Ifølge bekendtgørelsens paragraf 4 defineres det, at der ikke må drives jagt på vandfugle, men godt fx på standvildt som harer og fasaner.

Et af foreningens medlemmer iagttog i 2001, at der sad jægere i jagtskjulet på Flyndernæs. Jægeren havde placeret lokkeænder ude i strandengens søer og der var udlagt foder i strandengen.

Situationen i 2002

Da situationen syntes uholdbar, henvendte repræsentanter for DOF-FYN sig til Statsskovvæsenets vildtkonsulent før jagtstart 1.9.2002 og anmode-

de om, at "jagten fra skjulene nu blev stoppet".

Vildtkonsulenten havde både i 2000 og 2001 orienteret jagtlejerne om, at der ikke måtte drives jagt ud over strandengen. Ifølge oplysninger fra vildtkonsulenten til DOF FYN, henvendte denne sig atter til jagtlejerne på baggrund af DOF FYN's henvendelse i 2002. Vildtkonsulenten anbefalede jagtlejerne at fjerne jagtskjulene, idet disse gav dårlige signaler omkring jagten. Jagtlejerne på Hofmangsgave fulgte imidlertid ikke opfordringen, og skjulene stod der jagtsæsonen 2002/03 ud.

Kan der drives lovlig vandfuglejagt fra jagtskjulene?

DOF FYN mener ikke, at der kan drives lovlig vandfuglejagt fra jagtskjulene. Vildtkonsulenten mener imidlertid, at bekendtgørelsen ikke er til hinder for vandfuglejagt, hvis visse forholdsregler iagttages. Bekendtgørelsens paragraf 4 siger: "Det er forbudt at udøve jagt på eller på anden måde at ombringe, indfange eller forjage vandfugle i følgende områder som beskrevet i bilag 1, pkt. 2.2 og 4, jf. kortbilag: 1) Landarealer i den indre del af Egense Dyb", således, at der godt kan drives jagt.

Med andre ord: Fra et jagtskjul, der står med dele af sløringsnettet ude i strandengen og med dele af skjulets afstivningsdele på diget, skulle der kunne drives jagt på vandfugle. Vel at mærke skal der skydes lodret op i luften, så skuddet ikke sker over strandengen, eller der skal skydes baglæns ind over diget! Det finder DOF-FYN bizart!

Hvad betyder vandfuglejagten for fuglene?

Nu kunne det måske være ligegyldigt, at der drives hegnsjagt som anført, hvis det ingen effekt havde på fuglene i området. Det er imidlertid ikke tilfældet.

DOF's tællere har iagttaget, at antallet af rastende fugle i 2001 faldt markant efter jagtstart 1.9. i forhold til det antal fugle, der var i området før jagt. Det er bemærkelsesværdigt, idet Vildtreservatet - alt andet lige - skulle tiltrække flere fugle, idet de i reservatet skulle have fredelige forhold.

Flyndernæs-engen er et nøgleområde, især for Krikand, Pibeand og Spidsand samt Stor Regnspove, fordi Ålegræsset og Havgræsset stort set er forsvundet fra Egensedybet. Det betyder, at det - især ved højvande - ikke er muligt for fuglene at finde føde. Derfor søger de op på Flyndernæs strandenge, hvor der er mange strandengsplanter med en rig forekomst af

frø, som de kan æde. Også de mange Stor Regnspove søger føde og ro her.

Hvis der drives jagt fra jagtskjulene på Flyndernæs, fordrives fuglene.

Hvad vil DOF-FYN gøre?

DOF FYN mener, at jægerne har fået en førsteklases jagt inde midt i "hønsegården". Ved deres adfærd har Hofmangsgaves jagtlejere sendt et signal om, at de for det første ikke vil respektere reservatet (de har erkendt at have drevet vandfuglejagt ud over strandengene), og dernæst er jægerne villige til at fortsætte med en yderste tvivlsom form for vandfuglejagt ved "at skyde lodret op eller baglæns". Det er noget af en præstation!

Hvis dette er standarten, må DOF og andre beskyttelsesorganisationer forholde sig langt mere kritisk over for Vildtreservater, og for fremtiden gå helt ind til benet og granske, om der er den mindste svaghed i bekendtgørelserne.

Dernæst skal reservaterne gøres så meget større, hvis jægerne vil drive jagt lige på stregen. Det er klart, at der er en stor forstyrrelse langt ind i reservaterne ved skudafgivelse.

Det seneste forsøg, som DOF-FYN har gjort for at undgå, at der ikke opstilles jagtskjul i Flyndernæs-området i 2003, er at skrive direkte til bestyrelsesformanden for Stiftelsen Hofmangsgave. I brevet opfordrer vi til, at skjulene ikke opstilles i 2003.

Lidt historie om Fugleværnsfonden

Af Eyvind Lyngsie Jakobsen

Nedtællingen for dansk natur.

Årene fra tiden før 1900 og op i 1960'erne var en sørgelig periode for dansk natur. Jagten på fuglene var stor, og navnlig rovfuglene gik det hårdt ud over. Alle fugle med skarpe klør og krumt næb var at betragte som skadedyr og blev behandlet derefter. Og afvandinger og udtørringerne var der fuld fart på - godt hjulpet på vej af lempelige tilskudsordninger.

Og i DOF var det længe de lærde og videnskabelige kræfter, der havde styret. DOF-medlemmerne boede med ret få undtagelser alle i Københavnsområdet. Og fra dem hørte man ikke mange pip, medens det ene naturområde efter det andet forsvandt. I Danmarks Naturfredningsforening havde man endnu ikke rigtigt fået øjnene op for, at også moser og andre vådområder havde brug for en beskyttelse. Fredningssagen gik overvejende ud på at sikre storladne landskaber, særlig geologisk interessante formationer, og mange gange fredede man blot særligt interessante træer eller trægrupper og så fredede man sig til offentlig adgang navnlig til strande og skove - alt sammen godt, men bare ikke godt nok.

Afvandinger og sommerhuse.

Det gik stærkt i 1940'erne og 1950'erne med afviklingen af vigtige

og væsentlige naturområder. En opgørelse har vist, at fra 1940 til 1962 blev der opdyrket 148.000 ha. vådområder. Blandt det, der blev ødelagt, var bl.a. den meget fuglerige Fiil Sø, som blev gradvis afvandet. Men i Viborg amt kan vi i dag dog glæde os over den heldige kombination af naturinteresserede ejere, formanden for reservatrådet overførster Fabricius og Naturfredningsrådet, der gjorde det mulig at gennemføre en fredning af Vejlele og dermed en sikring af et af landets største samlede vådområder - nu forbedret i kraft af, at de velhavende Aage V. Jensens Fonde har overtaget området. Senere gik naturafviklingen ud over nationale klenodier som Vest Stadil Fjord og Skjern Å. Vi kan roligt skyde skylden for de talrige ødelæggelser på nogle griske kredse inden for et bestemt erhverv, der på samme tid indvandt dyrkningsjord på bekostning af værdifulde naturområder og solgte ud af jord til sommerhusformål.

Handling

Noget var gjort. Mere måtte gøres. Dansk Fuglefredningsfond blev stiftet tidligt i 1950'erne, men den opnåede kun at samle ca. 25.000 kr. sammen, og det var ikke nok til at købe arealer for. Senere indgik i kapitalen i FVF's kasse.

FVF blev stiftet i 1966. Det var et mangeårigt medlem af DOF, og fra stiftelsen til 2002 også medlem af bestyrelsen, kontorchef Thorvald Frølich, (1908-2003), der barslede med ideen om dannelse af FVF, men som han selv sagde - det var den visionære Lorenz Ferdinand (1921-2001), der sørgede for "barnets" opvækst. Og det gjorde Lorenz fremragende med sine nærmest fabelagtige evne til at fare hårdt og glødende frem, når der skulle handles kombineret med evnen til at gå på "bonede gulve".

Resultater

Al begyndelse er jo svær. Millionærer klager jævnlig over, at den første million er den sværeste at skrabe sammen. Sådan også i FVF. Det tog FVF 4 år at få indsamlet de første 100.000 kr. Der blev solgt postkort og forskellige publikationer, der blev af-

holdt auktioner inden for DOF-kredsen, og der blev indsamlet økonomiske midler fra medlemmerne. De sidste var der heller ikke så mange af den gang. Ved FVF's start var der kun omkring 3000-3500 medlemmer i DOF.

For de nævnte 100.000 kr. købte FVF sin første parcel på Nyord (nordvestlige hjørne af Møn). Siden har der været så mange opkøb på Nyord, at FVF nu ejer omkring 40 % af øen. En lille sand-/stenrevle Ægholm lidt nord for Nyord blev tidligt skænket til FVF. Det første større køb var Tryggelev Nor på Sydlangeland. Dette skete efter hen ved 10 års virke. Dette køb blev et virkeligt gennembrud for FVF. FVF fik her lejlighed til at demonstrere, at omhyggelig naturpleje kan skabe attraktive livsbetingelser for dyrelivet og i særdeleshed for fuglelivet. Det er nu mere end 25 år siden, at Tryggelev Nor blev erhvervet for FVF. Da FVF overtog noret, var der 14 ynglende arter i området. 15 år senere var tallet fordoblet. Og her mange år senere er antallet af ynglefugle kommet op på næsten 70 arter. Medvirkende hertil var dog også, at der skete udvidelser med 2-3 opkøb af naboarealer. Tryggelev Nor er netop nu interessant ved, at dette reservatområde ser ud til at kunne blive udvidet med 53 ha., ved at nabonoret Nørreballe Nor, som for mange år siden blev inddæmmet til landbrugsformål, nu søges omdannet til en sø omgivet af våde enge. Lyk-

kes dette, vil reservatet omfatte 163 ha., for det er da tanken, at FVF skal overtage dette område.

Penge

Siden den første erhvervelse i Tryggelev Nor er det gået slag i slag. I takt med flere medlemmers kontante bidrag til FVF's arbejde og ikke mindst de pengebeløb, der tilgår fonden som arv i henhold til testamente, har FVF kunnet udvide antallet af områder eller foretage tilkøb til allerede erhvervede arealer. I FVF har vi også kunnet glæde os over, at flere fonde har ydet betragtelig økonomisk støtte, dels som "øremærkede beløb", dvs. beløb, som har skullet anvendes på en bestemt måde f.eks. til bygning af observationsskjul og fugletårne, dels "frie beløb". De indgåede beløb har også gjort det muligt at oparbejde en grundfond. Dette er nødvendigt for at oparbejde en stødpude og for at opnå en renteindtægt.

Det er ikke kun DOF-medlemmer, der opretter testamenter. Der er også en del fugleglade mennesker uden for DOF's kreds, der har fået øje på FUGLEVÆRNSFONDEN, som en naturlig modtager af de midler, som de vil efterlade sig.

FVF modtager bidrag fra omkring 1000 af foreningens ca. 12.000 medlemmer. Et fromt håb er, at væsentlig flere af DOF-medlemmerne, vil være med til at støtte FVF.

Skulle læseren på dette tidspunkt have fået lyst til at gøre sig bidragspligtig over for FVF - da gå straks til slutningen af denne artikel.

Fugleværnsfondens reservater.

FVF råder i dag over ca. 750 ha fordelt på 18 områder. 4 af disse områder er stillet til FVF's disposition af Karen Krieger Fonden og Aage V. Jensens fonde med fuld dispositionsret for FVF over ejendommene.

Samtlige FVF's områder har karakter af våde områder som hedemoser (Sølsted Mose og Søgård Mose, begge Sønderjylland), strandenge (Nyord, Agerø, Stormengene på Rømø og Saksfjed/Hyllekrog på Lolland), sø, rørskov, eng, krat og mose (Gundsømagle Sø, Tryggelev Nor, Ravnstrup Sø, Stubbe Sø, m.fl.).

Naturplejen

Naturplejen er de fleste steder nødvendig for at opnå en stor artsrigdom.

På flere af reservaterne rundt om i landet gøres der en betydelig indsats fra frivillige hjælpere, der foretager rydninger og vedligeholdelsesarbejder og undertiden også virker som publikumsformidlere. Det er klart for enhver, at uden frivillige hjælpere ville det ikke være muligt for FVF at holde omkostningerne nede. Det er således flere steder lykkedes at danne arbejdsgrupper af frivillige, der stiller sig til rådighed, når der er behov for en indsats. Og en lidt ærgerlig bemærkning - det er ikke alle steder lykkedes at få dannet frivillige arbejdsgrupper.

Ikke alt arbejde kan udføres af frivillige. Derfor har FVF flere steder aftaler med lokale landmænd om kreaturafgræsning af enge. Uden afgræsning af disse, vil engfuglene have meget dårlige vilkår. Eksempelvis er afgræsningen sommer og efterår af strandengene på Agerø formentlig af helt afgørende betydning for den Lysbugede Knortegås, der netop på Agerø har sin måske vigtigste forårsfourageringsplads i Danmark. Gæssene ønsker kort, friskt og nyspiret græs. Og dette græs kan gæssene let komme til, når engene om efteråret har været græsset i bund af kvæget. Og netop på Agerø har FVF et forbilligt samarbejde med en landmand om afgræsningen af sit reservat, og landmanden anvender på egne engarealer de samme principper for afgræsning, som FVF har fastlagt for sine naboarealer.

Rørskov er ved mange søer nødvendig for at undgå, at rørskoven over nogle år udvikler sig til et krat af pil og birk, hvor fuglene ikke har lyst til at bo.

Seneste erhvervelse

I 2002 overtog FVF et ca. 24 ha. stort areal på nordsiden af Stubbe sø ved Ebeltoft i Århus amt. Arealet er for ca. 2/3's vedkommende dækket af en fyrreskovsplantage, og resten består af en meget fin ferskeng med betydelig botaniske kvaliteter. I/ved et for mange år siden på engen gravet vandhul yngler Grågåse og Knopsvane. Samme sted var der i 2002 ynglende Rødrygget Tornskade i en lille gruppe af buske. Ejendommen er en gave fra enken efter et meget fugleinteresseret DOF-medlem. På ejendommen ligger en sommerhytte med overnatningsmuligheder for 6 perso-

ner. I denne skrivende stund ser det ud til, at hytten i et vist omfang kan udlejes til DOF-medlemmer. I plantagen har den tidligere ejer ophængt 80-90 fuglekasser. Ejeren har gennem årene ført nøje regnskab med de fugle, som udnyttede kasserne, og med yngleresultaterne.

Efter overtagelsen viste der sig hurtig en stor interesse for dannelse af en arbejdsgruppe, som pt. består af 12-15 DOF'ere. Det er virkelig flot med en så stor interesse for det arbejde, som skal gøres på ejendommen. Planer for en gennemgribende "sane-ring" af fyrreskoven for at fremme en større variation af træarter er under udarbejdelse og udførelse. På sigt vil det medføre fældning af fyrretræer på de steder, hvor løvtræer allerede er på vej op, typisk hvor der er mindre lysninger i fyrreskoven. En del fyrretræer vil blot blive "ringet", dvs., at der vil blive foretaget nogle rids i barken ved fyrretræernes rod. Derpå går træerne ud, hvorefter de i en lang årrække vil kunne tjene som spætteværksteder. Der vil blive etableret en trampesti i ejendommens længderetning, således at publikum i en vis udstrækning kan gå gennem skoven og i kanten af engen til Stubbe sø. Til denne sø er det forvejen meget småt med adgangsmulighederne for publikum.

Fremtid, planer og bidrag
Fugleværnsfondens formål er:

- At værne om den danske fuglefauna ved at medvirke til at bevare eller skabe vigtige fuglelokaliteter navnlig for truede og sårbare arter, og at foranstalte naturformidling fra fondens reservater.
- at foranstalte naturformidling fra fondens reservater samt
- at støtte projekter, der bidrager til at bevare danske yngle- og trækfugle samt deres levesteder under disse fugles ophold uden for Danmarks grænser.

I lyset af disse formålsbestemmelser ser vi ind i fremtiden. Det er her ud over et mål at erhverve arealer til etablering af FVF-områder, således at ingen medlemmer har mere end ca. 1 times transport til et FVF-område. Målt på denne måde savner vi arealer i Vendsyssel, nordlige Himmerland, i Vestjylland og på Bornholm. Og uanset den nye erhvervelse ved Stubbe sø, ville det være rart med et større område i nærheden af Århus.

Det er i de senere år blevet vanskeligere at fremskaffe nye FVF-områder. Der er begrænsninger på hvem, der må erhverve jord, der er undergivet landbrugspligt. Dette gælder, uanset at jorden end ikke fysisk anvendes til landbrugsformål. Jordpriserne er blevet meget høje 1) på grund af landbrugsstøtteordninger, 2) fordi selv nok så uanseelige arealer i almindelighed indgår i de enkelte landbrugs-ejendommers gødningsregnskaber, og 3) på grund den umådeligt høje animalske produktion her i landet.

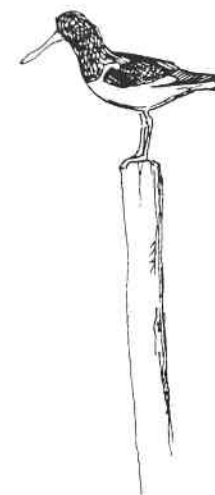
Alligevel lykkes det hen ad vejen at få nye områder, hvor FVF kan skabe gode livsbetingelser for fuglefaunaen. Og hvis du vil hjælpe med hertil, kan du støtte på følgende måde:

Du kan betale over Netbank til Fugleværnsfondens konto i Danske Bank, reg.nr. 4180, kontonr. 4180634967 eller Girobank – girokonto 5 09 42 32 - betaling på posthuset eller bankernes kuvertservice.

Bidrag er fradragsberettiget ved opgørelsen af den skattepligtige indtægt efter nærmere regler, fastsat i ligningsloven, for tiden er bidrag ud over 500 kr., dog højst 5000 kr. fradragsberettiget ved betaling af bidrag på mindst 500 kr. til hver enkelt af forskellige institutioner, herunder DOF/Fugleværnsfonden. Dvs.: af et samlet bidrag på 5500 kr. kan de

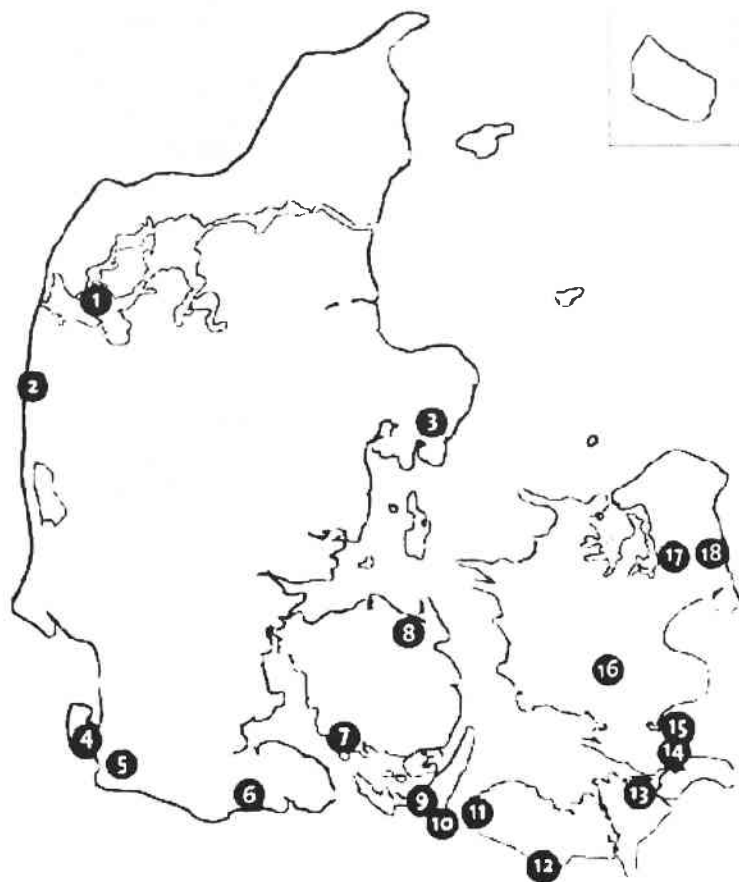
5000 kr. fratrækkes ved indtægtsopgørelsen. Oprettelse af 10-årigt gavebrev, er det fulde beløb fradragsberettiget.

Denne artikel er skrevet på grundlag af oplysninger i Natur, Fugle og Fuglefolk af Lorenz Ferdinand, udgivet i 1993. Endvidere på grundlag af samtaler med Thorvald Frølich, der fra stiftelsen af FVF i 1966 og indtil marts 2002 var medlem af FVF's bestyrelse, og endelig på grundlag af mit eget kendskab til FVF's arbejde.

Spørgsmål i anledning af artiklen, herunder om betaling af bidrag, oprettelse af gavebrev eller testamente til fordel for FVF kan rettes til FVFs daglige leder, Elise Frydensberg, tlf. 3331 4404
email: elise.frydensberg@dof.dk

eller til forfatteren af denne artikel Eyvind Lyngsie Jakobsen, medlem af FVFs bestyrelse
Østervænget 27
8800 Viborg
Tlf. 8667 1646
Email: eyvijak@worldonline.dk

FUGLEVÆRNSFONDENS RESERVATER

1. AGERØ, Mors (1982, 2002) 27,5 hektar strandeng
2. BØVLING KLIT, Vestjylland (1979, 1983) 6,5 hektar strandeng
3. STUBBE SØ, Djursland (2002) 24 hektar eng, overdrev og skov
4. STORMENGENE, Rømø (1991, 1994) 35 hektar strandeng
5. SØLSTED MOSE, Sønderjylland (1993 -94 og 96) 80 hektar hedemose
6. SØGÅRD MOSE, Sønderjylland (1986) 16 hektar hedemose
7. BØJDEN NOR, Sydvestfyn (1980) 14 hektar strandeng og brakvandsvig
8. ROHOLM, Odense Fjord (1978) 1 hektar kystfugleø
9. TRYGGELEV NOR, Sydlangeland (1975, 1981, 1997) 101 hektar sø, rørskov, eng og krat
10. GULSTAV MOSE, Sydlangeland (1971, 1976) 7 hektar rigkær
11. NAKSKOV INDREFJORD, Vestlolland (1987) 10 hektar rørskov og sø
12. SAKSFJED/HYLLEKROG, Sydlolland (1995) 163 hektar løvskov, strandeng, strandfælled og klit
13. BARUP SØ Nordfalster (1988) 26 hektar rørskov, sø og krat
14. NYORD, v. Møn (1971, 1989, 1990, 1991) 136 hektar strandeng og strandrørsump
15. ÆGHOLM, nord for Møn (1969) 1,8 hektar kystfugleø
16. RAVNSTRUP SØ, Sydsjælland (1983) 9,5 hektar sø, rørskov og mose
17. GUNDSØMAGLE SØ, Nordsjælland (1984) 60 hektar sø, rørskov, skov og krat
18. VASERNE, Nordsjælland (1999) 14 hektar sø, ellesump, skov og krat

FUGLEVÆRNSFONDEN
Dansk Ornitologisk Forening Vesterbrogade 138 - 140
1620 København V
Telefon: 33 31 44 04 Telefax: 33 31 24 35
e-mail: fvf@dof.dk Hjemmeside: www.dof.dk

Turrappporter

Tur til Skjern Enge, den 11. maj 2003

Af Freddy Hansen

En skøn forårmorgen mødtes 13-14 morgenfriske ommitter ved Dalum Papirfabrik for at drage af sted til Skjern Enge.

Turleder Niels Bomholt og Lilly Sørensen var vist kørt i forvejen for at støve nogle spændende fugle op, i alt fald var de ikke ved mødestedet, men ventede på os ved Skjern Enge på den store rasteplads, hvor der er en fed oversigt på hver side af vejen udover de vandrige enge.

Efter at vi havde tanket op (bager) i en storby før Skjern, ankom vi ved 8.15 tiden, hvor Niels og Lilly samt et par andre ornitter tog vel imod os, og ganske rigtigt så havde den gode Niels virkelig strammet sig an, for der var en masse flotte fugle at se ude på vandet. Nævnes skal:

Sorthalset Lappedykker med 37, Gråstrubet samt Toppet Lappedykker Atlingand, Pibeand, Krikand, Knarand, Skeand, Taffeland, Troldand, Gravand, Klyde, Temmincksryle, Brushane, Lille Regnspove, Stor Præstekrave, Almindelig Ryle, Rødben, Hvidklire, Dværgmåge, Fjordterne og mange andre.

Efter at vi havde fortæret morgenmad og havde obset os igennem alle de dejlige fugle, var tiden inde til

at vi skulle finde Pomeransfugl(e), så vi kørte ud på de hullede grusveje for at se på de marker, hvor de hvert år er at finde, og der gik ikke lang tid før end vi så de første, i alt var der omkring 50 stykker, hvoraf cirka 40 var at finde i én flok, et virkeligt meget meget flot syn af denne spændende fugl.

Vi brød op og kørte ud til en af sluserne, hvor det begyndte at småregne lidt, men det kan jo ikke tage modet fra fynske ornitologer, så vi gik en lille tur på en 4-5 kilometer ud af et dige, helt ud til bugten ved Høje Sande. På vejen derud var der; Gøg, Gul Vipstjert, Bynkefugl, Stenpikker, Rørsanger, Rørspurv, Sivsanger, Tornsanger, Løvsanger og vi kom helt tæt på den smukke Skægmejse. Det var en smuk tur i en storslået natur.

Efter en rum tid var vi tilbage til bilerne, hvor vi kørte tilbage og skulle mødes ved bakkerne ved Lønborg Kirke, hvor der er en rasteplads med bænke så vi kunne hvile vores hårdt prøvet legemer.

På vejen derud (i referentens bil) er der en, der råber "stor rovfugl!", vi kunne godt se, at der kom noget stort,

så ud af bilerne op med kikkerter, jo der kom sandelig en stor fugl, men absolut ikke en rovfugl. En særdeles flot Skestork kom smukt flyvende lige hen over vores hoveder og landede på engen overfor vores bil, senere biler, for vi måtte jo have tilbagekaldt de ommitter, der trodsede alle gældende fartregler for at få de bedste borde og bænke på rastestedet.

Vi tog til rastestedet i et afslappet tempo og henholdsvis spiste den medbragte kulinariske oplevelse samt obsede. Der var mange spændende fugle i området: Skestorken, måske i virkeligheden var der to, det lod sig ikke rigtigt opklare, der kom Rørhøge, Tårnfalk samt Musvåge over vores hoveder.

Efter nogen tid drog vi af sted til den nordlige del af Skjern å, og gik ind i området der, hvor vi efter bedste evne prøvede at spotte nogle af de første sangere, samt vadefugle osv. Der var lidt vadefugle, men absolut ikke sangere, så efter en tid vendte vi om, hvor vi mødte 2-3 af vore egne ornitter, som ikke havde luft til at følge os andre. En af disse, en i øvrigt rigtig flink person, kunne meddele os, at han og en anden havde haft Savisan-ger, det lød jo godt.

Vi stimlede sammen omkring stedet og kunne pludseligt høre en sanger der begyndte, lige pludseligt er der en af de rigtigt dygtige, der blot siger "Græshoppe???", referenten som jo ikke har den store erfaring på ornit-

feltet og absolut slet ikke på sangerfeltet, var skuffet. Han troede i et øjeblik vildelse, at det blot var en græshoppe, indtil at andre venlige personer oplyste om, at det naturligvis var ment som en Græshoppesanger. Der udspandt sig en spændende diskussion om hvilken én, det egentlig var.

Så da vi kom tilbage til bilerne, måtte CD-en med fuglestemmer frem, og det opklaredes, at det var en Græshoppesanger, meget lærerigt for alle at den gode diskussion opstod.

Efter lidt tid, klokken var efterhånden blevet kl. 16.00 brød alle op og begyndte at vende hjem til Fyn, i alt var der - ifølge turlederen - blevet lokaliseret 59 forskellige fugle i området, som i øvrigt ikke skulle til Fyn.

Nej, nej, den gode turleder blev takket for en spændende dag og godt lederskab, og kørte herefter bort med et skummelt smil sammen med Lilly, vi skulle senere erfare hvad dette smil betød.

Jo, da vi sådan cirka var kommet 50 kilometer væk fra Skjern Enge, alle godt brugte, ringede mobilos, og den gode turleder spurgte hvor langt vi var kommet, hvilket vi jo oplyste ham om. "Fint", sagde han!!! Ja, for han kunne da meddele os, at der rent tilfældigt lige nu befandt sig en Steppehøg der, hvor han var. Vi blev enige om at det godt nok var spændende, men alligevel lidt for langt, så vi tak-

kede Niels og meddelte ham, at vi kørte hjem.

Så til andre ormitter, pas på når turlederen kører væk med skumle smil, det kan dække over noget meget spændende.

Kl. 18,00 cirka var vi hjemme, og alle var enige om, at vi havde haft en ganske dejlig dag, som vi godt kunne unde andre at deltage i. 16-18 personer

Pomeransfugle på Skjern Enge. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

STOREHOLM

Søndag den 17. august var Niels Bomholt leder af en tur til Storeholm – det var i hvert fald planen. Kraftig blæst dagen i forvejen havde imidlertid givet så høj vandstand at det var umuligt at vade de 50 m over fra Ristinge Hale. Niels og Lis forsøgte

er jo ikke ret mange, når vi er cirka 600 medlemmer i DOF FYN, så herfra skal der lyde en opfordring om at flere støtter op om DOF FYN's arrangementer.

Tak til Niels for en dejlig tur, vi har alle båret over med din Steppehøg, også selvom vi var godt misundelige på dig.

sig, men måtte opgive, da de stod i vand til halsen med teleskoperne højt hævet i strakte arme. Der foreligger desværre ingen fotodokumentation. Eneste andet interessante ved "halen" var 5 stenvendere. Der var blot 5 deltagere – vejret havde gjort sin virk-

ning – for at få lidt ud af dagen drog man til Tryggelev Nor. Her kunne man bl.a. se Lille Lappedykker 73, Grågås 330, Vandrikse 6, Rørhøg 2, Lærkefalk 1, Hvidklire 14, Sortklire

15, Dobbeltbekkasin 23, Dværgterne 1 og Skægmejse 6. Man skiltes ved middagstid. Storeholm, som er en af amtets bedste vadefuglelokaliteter må vente til næste år.

SYDLANGELAND

Den traditionelle træktur til Dovnsklint blev i år afholdt den 7. september under ledelse af Flemming Byskov. Trods dårligt vejr havde 20 mand m/k fundet frem til klinten. Trækket var beskedent, men af rov-fugle blev det da til 16 Hvepsevåger, 20 Spurvehøge og en Dværgfalk. Ud-

over disse trak en Bjergvipstjert og 20 Hulduer. Der blev også tid til at kigge på rastende fugle, såvel i Keldsnor som i Tryggelev Nor. Det gav en Indisk Gås – af ukendt oprindelse, men næppe fra Indien – og hele 8 Fiskeørne. Turen varede fra 7.00 til 13.00.

Trækturen gik til Blåvand

Af Hans Rytter

Efterårets træktur, den 21. september 2003, gik efter mange overvejelser til Blåvand. I dagene op til turen, havde DMI meget stort besvær med at finde en troværdig vejrudsigt frem til os, så der var mange mulige lokaliteter i spil inden beslutningen blev taget.

Søndag morgen drog 7 glade fynboer og en enkel østjyde til det aftalte mødested, klokken 07:00 ved Blåvand Fuglestation. På vej tværs over Sydjylland blev vi mødt af kraftigt tordenvejr, der udsendte masser af vand, lyn og torden, og med kraftige vindstød i bygerne. Heldigvis stoppede

regnen da vi nærmede os Blåvand, men der blæste da heldigvis stadig en frisk til hård vind ind fra vestsydvest. Rigtig havtrækvejr!!!

Første observationspost var "skuret" nede på stranden foran fyret. Der var ikke meget gang i småfugletrækket, men ude over havet samlede sig efterhånden omkring 80 fiskende Suler, som vi kunne stå og betragte på relativt nært hold. Et par Almindelige Kjover blev det også til, samt en Storkjove, der dog var så langt fra land, at ikke alle nåede at få den at se. Der kom et par kraftige byger ind fra

havet, men vi kunne stå i læ bag skuret, så det var kun dem der stillede sig under tagdryppet der fik vand ned på ryggen ☺

Militæret havde varslet skydning, men da der ikke blev afspærret, besluttede vi klokken 09:00 at gå ud gennem mosen til Sabinebunkeren. Mosen gav en enkel rastende Ringdrossel, som desværre kun blev observeret af et par turdeltagere.

Sabinebunkeren var tom da vi ankom, så vi indtog straks "de bedste pladser" og begyndte at observere. Lidt senere ankom ca. halvdelen af DOF's Feltudvalg, der havde holdt møde på Blåvand Fuglestation om lørdagen.

Flere Almindelige Kjøver kom forbi, og den første Store Stormsvaler trak syd på, godt skjult imellem bølgerne, så ikke alle nåede at se den... Heldigvis kom der flere Store Stormsvaler, i alt 5, og alle nåede at få mindst én af dem set godt. For en del turdeltagere var det en ny DK-art.

Pludselig blev der råbt "Thorshane"!!! Alle sprang op for at få bedre udsyn!!! Heldigvis satte fuglen sig i en lille strandsø lige foran bunkeren, hvor den cirklede rundt på vandoverfladen og fangede sig lidt mad. Efter et par minutter trak den videre sydpå langs stranden, så vi fik set den rigtig godt, både svømmende og flyvende. 75% af turdeltagerne fik sig et godt

DK-X... - hvilket bevirkede vi på hjemvejen måtte holde ind hos bageren i Blåvand ☺

Klokken godt 14 besluttede vi at gå tilbage til bilerne. Vinden var aftaget i styrke - ligeså trækkeret...

På vej tilbage til Blåvand Fuglestation så vi blandt andet Sortstrubet Bynkefugl og Bynkefugl i mosen.

Efter besøget hos bageren kørte den første bil hjemad mod Fyn. Den sidste bil kørte en tur på Grønningen for at se efter en Enkeltbekkasin. Vi fandt ingen ☺. Senere kørte vi en tur på Skallingen, hvor vi stod en halv time ved vogterhuset og kikkede ud over det storslåede landskab samtidig med vi nød en kop kaffe.

På vej hjemad, da vi kørte i Ho, blev vi ringet op af Michael Mosebo Jensen. Han havde hørt der lige var observeret en IK Rosenstær i området omkring Oksbøl og Billum. Vi ankom til stedet få minutter senere, og fandt her et par biler henslængt i rabatten. Folk stod og observerede intenst efter stærene der fløj rundt i området. Vi deltog i eftersøgningen i ca. en time, desværre uden resultat, hvorefter vi blev nødt til at fortsætte mod Fyn.

Senere hørte vi Rosenstæren blev set kortvarigt et par gange ved den lokale rideklub ☺ ☺ ☺

*DOF FYN'ere i læ bag skurvognen og et par københavnere.
Foto Erhardt Ecklon.*

TURE DOF-FYN

Knudshoved

Søndag den 26. oktober.

Mødested: P-pladsen ved DSB Kursuscenter kl. 9.00.

Tilmelding til turlederne Eske Mortensen og Edda Riiser på 40 18 16 20 eller 21 73 19 31.

Dagen vil starte med trækobservationer fra fyret med en eventuel afstikker til Østerøso, inden rovfuglene begynder at komme. Der kan være tale om et flot træk af Musvåger, Alliker og Stære, som for en stor dels vedkommende følger broen. Desuden raster der pæne flokke af svømmeænder og Grågæs i søen.

Sønderjylland

Søndag den 23. november.

Mødested: P-pladsen v. Den nye Lillebæltsbro kl. 7.00.

Tilmelding til turleder Michael Mosebo Jensen på 26 82 07 29.

Også på dette tidspunkt er der mange fugle i Sønderjylland. Der er utroligt mange gode lokaliteter, og vi kan ikke nå dem alle sammen, men vil tage dem der ser bedst ud i dagene op til. Der vil især være mange Bramgæs (med mulig-

hed for at spotte en Rødhalsed Gås også). Der er også kommet mange rovfugle ud i marsken (chance for Duehøg og Vandrefalk), ligesom både Bjerglærker og Laplandsværting forhåbentlig kan opspores. Heldagstur.

Sørne

Søndag den 7. december.

Mødested: Brændegård kl. 9.00.

Tilmelding til turleder Erik Ehmsen på 62 64 15 59.

Store såvel som Små Skalleslugere, Troid- og Taffelænder er blot nogle af de fugle, der forventes, hvis der stadig er isfrit. Der er også god chance, for at Havørneparret lader sig bese. Et enkelt smut til Vandstørene ved Silkeå kan ikke undgås.

Langtur til?

Der er som sædvanlig ikke meget, der ligger fast på denne tur, andet end at den foregår **søndag den 25. januar** med afgang, før det overhovedet er begyndt at lysne. Vi tager simpelthen derhen i landet, hvor der er flest sjove fugle. Måske Nordjylland, måske skal vi over Storebælt. Hvem ved?.... før dagen før, hvor I skal kontakte turlederne Flemming Byskov og Michael Mosebo Jensen på sidstnævntes mobil: 26 82 07 29. Så vil turmål og afgangstidspunkt være klar! Absolut heldagstur.

Små pip....

Årets julefrokost i DOF-FYN vil blive afholdt fredag den 5. december på et indtil videre ukendt sted. Hold øje med hjemmesiden eller kontakt Flemming Byskov 65 98 22 18 om de nærmere detaljer.

Den 5. oktober mødtes Frank Wille og DOF FYN's første formand Lise Hafstrøm. Det var den dag 40 år siden at de to i Odense besluttede at cykle til Brændegården for at se på søens fugleliv – det var hårdere og sundere at kigge på fugle dengang. Altså et 40 års jubilæum og starten på DOF FYN. Kurt Kock Hansen overværede begivenheden.

Planlægningen af vintersæsonens cafeaftener er ikke tilendebragt, det kan dog afsløres her, at Søren Gjaldbæk vil indlede om fuglelivet i Slambassinet tirsdag den 19. november klokken 19.00 i mødelokalet på Risingskolen. Efter "slamsnakken" vil der være almindelig fuglesnak ledsaget af kaffe, øl og vand.

Filmen "Fugle på rejse", en meget flot Oscarnomineret dokumentarfilm, vil blive vist i den ny biograf i Rudkøbing "Bio Langeland" den 3. og 4. december. Arrangementet sker i et samarbejde med DOF FYN. Flemming Byskov give en kort introduktion – 8 minutter -, medlemmer af DOF FYN får 10% rabat. Støt dette glimrende initiativ og mød op i Rudkøbing.

**og husk,
fugle skal ses i naturen...**